Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 225. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ЛИСТОПАДА, 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, NOVEMBER 23, 1956. No. 225. VOL. LXIII.

СТРАЙК ПОРТОВИХ ВАНТАЖНИКІВ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

5-ДЕННИЙ СТРАЙК У СХІДНІХ ПОРТАХ СПРИЧИНИВ УЖЕ ПОНАД 100,000,000 ДОЛЯРІВ ВТРАТ

Ню Йорк. — Намагання Федерального Уряду Посередництва і Примирення довести до закінчення страйку портових вантажників, який почався ще 16 листопада, не дали досі ніякого успіху. Представники обидвох сторін — спілки портових вантажників і нюйоркської асоціяції транспортово-вантажних компаній — хоч і прибули до бюр уряду посередництва, не виявили бажання починати дальші переговори в справі закінчення страйку, що спричинив тільки за п'ять днів свого тривання уже понад 100,000,000 втрат. Фахівці обраховують, що один день страйку портових вантажників у східніх і південно-східніх портах ЗДА коштує мільйонів долярів денно. У цій країні понад двадцять зв'язку із страйком портових вантажників поширилися були вістки, що Білий Дім приготовляє застосування закону Тефт - Гартлі, згідно з постановами якого уряд має право припинити страйк на 80 днів. Ці вістки викликали чимало обурення серед портових вантажників, але ж пізніше виявилося, що вони неправдиві. З білого Дому подали офіційно до відома, що уряд ще не обмірковував справи припинення страйку з допомогою застосування закону Тефт-Гартлі і сподівається, що до закінчення страйку можна буде довести з допомогою переговорів, заініційованих Федеральним Урядом Посередництва і Примирення. Дир. цього уряду Джозеф Ф. Фіннеґен відбув довшу розмову з секретарем праці Джемсом П. Мічеллом в справі загрозливої ситуації, витвореної страйком портових вантажників, який припинив увесь торговельний і транспортовий рух у східніх і південно-східніх портах. Працює тільки обслуга військових кораблів і транспортів. Проголошений для солідарности із портовими вантажниками на Сході т. зв. страйк симпатії в західніх портах закінчився по 24 годинах. Президент спілки Інтернаціональна Асоц. Портових Вантажників капітан Бредлі повідомив спілку західніх портових вантажників під проводом Бриджеса, що східні портові вантажники не бажають собі від неї ні симпатії, не допомоги.

Президент поінформує конґресових провідників про зміст послання про Стан Унії

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер 20-го листопада запросив конґресових провідників з обох партій на конференцію, на якій обговорюватиме проєкт послання про Стан Унії, яке має виголосити в Конґресі в січні 1957 року. Конференція Президента з конґресовими провідниками відбудеться 13-го і 14-го грудня. 13-го грудня Президент обговорюватиме проблеми домашньої політики з представниками Республіканської партії, а 14-го грудня предметом нарад буде закордонна політика, і на цій конференції будуть присутні і демократичні конґресові провідники. Президент мусить співпрацювати з демократичною опозицією в Конґресі, бо це перший раз впродовж 108-ох років, що голова уряду має проти себе опозиційну більшість в обох палатах Конґресу. З републіканців в цих конференціях братимуть участь: віце-президент Ричард М. Ніксон, сенатори Новленд, Солтонстол і Бриджес і з демократів — провідник демократичної більшости в Сенаті сен. Линдон Б. Джансон, і сенатори Мансфілд та Гейден. Крім того присутні будуть голови сенатських комісій. З Палати Репрезентантів будуть спікер палати Сем Рейберн та голови комісій в цій палаті.

Неру приїжджає до ЗДА 16-го грудня

Вашинґтон. — Білий Дім видав таке повідомлення в справі приїзду до цієї країни індійського прем'єра Неру: — „Президент З'єдинених Держав Америки поновив своє запрошення індійському прем'єрові міністрів прибути до ЗДА, і прем'єр прийняв це запрошення. Він пропонує прибути до Вашинґтону 16-го грудня, а до Ню Йорку виїхав би 20-го грудня". Неру мав прибути до цієї країни ще в липні цього року і мав бути в столиці від 7-го до 11-го липня, але тоді та візита не здійснилася внаслідок операції Президента.

ЗДА дають 44,000 фунтів урану закордонним державам

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер 17-го листопада погодився на те, щоб ЗДА дали закордонним країнам 44,000 фунтів (20,000 кілограмів) урану для здійснювання програми використання атомової енерґії для мирних цілей. Інші країни мають будувати з цього урану атомові реактори, які продукуватимуть електрику для мирних цілей. Цей уран продаватимуть по таких цінах, по яких продає його Комісія Атомової Енерґії в цій країні. Погоджуючися на реґулямін в цій справі, який предложив Президентові голова Комісії Атомової Енерґії адмірал Луїс Л. Стравс, Айзенгавер заявив, „що мусимо безустанно змагати до того дня, коли використовування атомової енерґії служитиме мирним цілям людства". Айзенгавер казав, що „ЗДА прикладають велику увагу до того, щоб поліпшувати атомовоу енерґію і тут і закордоном. Ми рішені, щоб цей продукт людського винаходу міг служити народам всього світу." Адмірал Стравс повідомив, що один грам урану „235" продаватимуть по 16 долярів, а в серпні 1955 року він коштував 25 долярів.

В АМЕРИЦІ

● **У Лакпорті, Н. И.,** згорів фармерський дім, в якому згинуло п'ять членів родини Боллів: 42-річний батько, 36-річна мати, діти 8 та 4 років, і 9-міс. 15-річна дочка Боллів, що спала в горішній кімнаті, врятувалась і врятувала свою 6-річну сестричку.

● **Іміґраційний Уряд** минулого року депортував до Італії 58-річного злочинця Френка Курта, але цього року він нелеґально вернувся до Ню Йорку, і поліція знову його заарештувала. Курте прибув з Італії на один з Багамських островів, а звідтам моторовим човном дістався на Флориду.

● **Уряд ЗДА** подарував урядові Кубинської республіки чотири джетові нищильники. Церемонія передачі літаків відбулася на летовищі в Гавані. Американський амбасадор Артур Гардиер вручив відповідні документи президентові Куби Батісті.

● **Тимчасовий** арґентинський уряд генерала Арамбуру повідомив, що гострими засобами почне поборювати страйкові тенденції серед робітництва. В Арґентині страйкує 300,000 робітників.

● **В місті Гелена, Монтана,** відбувся 19-го листопада легкий землетрус. Людських жертв не було, а матеріяльні шкоди незначні.

Губернатор Гертер має зайняти високе становище

Вашинґтон. — Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті повідомив представників преси, що губернатор стейту Массачусетс Крістіян А. Гертер має зайняти високе федеральне становище після того, як 1-го січня 1957 залишить своє теперішнє становище. Гаґерті відмовився сказати, який пост Айзенгавер думає запропонувати Гертерові, але в політичних колах думають, що це може бути пост державного секретаря, якщо Джан Фостер Доллес внаслідок операції пістряка не зможе виконувати своїх обов'язків. Дехто думає, що Гертер мав би бути наименований на секретаря оборони, бо Чарлз Е. Вилсон думає відійти з кабінету президента Айзенгавера, але Гертер мав заявити, що не вважає себе фахівцем на такий пост. Гаґерті твердив, що Гертерові здібності повинні бути використані для добра країни. Сам Гертер відмовився зайняти становище щодо заяви Гаґерті, але близькі люди до массачусетського губернатора заявляють, що покищо не пропонували Гертерові жадного становища.

Гувер далі твердить, що ЗДА непотрібно встрявали в другу світову війну

Шикаґо, Ілл. — Колишній президент Герберт Гувер промовляв на відкритті дому Хлоп'ячого Клюбу і заявив, що ЗДА не повинні були вмішуватися до другої світової війни і повинні були дозволити, щоб Німеччина і СССР винищили себе взаємно. Під час тієї паради вшановувано також емеритованого генерала теперішнього голову Хлоп'ячих Клюбів в Шикаґо — Роберта Е. Вуда. Гувер є головою Хлоп'ячих Клюбів в ЗДА. Гувер казав, що він служив із ген. Вудом в першій світовій війні і вони обидва пізнали, що це таке війна. В 1941 році Гувер казав: „Це був би найгірший дотеп в історії, коли б ми дали допомогу Сталінові. Я домагався, щоби ми придивлялися збоку, поки ті дві потвори (Сталін і Гітлер) не послаблять себе взаємно; тоді прийде час, коли ми самою своєю силою зможемо встановити в світі тривалий мир."

Заспокоюють резервістів

Вашинґтон. — Представник департаменту оборони повідомляє, що зовсім не має пляну покликувати резервістів до військової служби в зв'язку з напруженням на Середньому Сході. Департамент оборони виясняє, що недавня висилка листів до резервістів із запитом про їхню здібність до військової служби — це звичайна рутина, яку стосується час від часу. Урядовці Поборової Служби заявляють, що висилка цих листів — це частина програми, яка дбає про те, щоб мати всі дані про резервістів на випадок крайньої необхідности. Цю програму почали здійснювати ще перед початком кризи на Середньому Сході. Урядовці з департаменту оборони пригадують, що резервістів можна кликати до військової служби аж тоді, коли б Президент або Конґрес проголосив стан крайньої необхідности.

Американські комуністи бояться зайняти становище в справі Мадярщини

Ню Йорк, Н. И. — Крайовий Комітет Комуністичної Партії ЗДА боїться зайняти становище до того терору в Мадярщині, який там здійснюють тепер московські комуністи. В своїй заяві комітет говорить про те, що ані не осуджує ані не хвалить московської різні в Будапешті. В заяві говориться: „Чи ж дійсно не було іншого виходу? Чи це було жахливою конечністю? Ми не маємо на це готової відповіді і не хочемо давати кінцевого осуду"! Комітет признається, що між його членами є різниця поглядів в цій справі, але комітет не хоче виступати проти того, що зробили московські комуністи в Будапешті, щоб не стояти на тому самому боці, по якому є сенатори Новленд, Істленд і МекКарті. — Видко, що американські комуністи бояться виступити проти Москви, хоч і не погоджуються з її вчинками.

ЗДА можуть прийняти 10,000 мадярських втікачів

Вашинґтон. — В урядових колах думають над тим, щоб допустити до цієї країни на 5,000 мадярських втікачів, як це недавно зарядив президент Айзенгавер, тільки збільшити те число до 10,000. Ті 10,000 мали б дістати візи і прибути до ЗДА впродовж найближчих місяців. Проєкт про збільшення числа втікачів з-під комуністичного московського терору виник тому, що число втікачів швидко збільшується, і впродовж 24-ох годин перейшло кордон 6,000 втікачів. Число всіх втікачів із Мадярщини в Австрії обраховують на 51,000. Коли Айзенгавер визначив був число допущених до цієї країни як 5,000, тоді всіх втікачів було тільки 12,000. Консулярні урядовці дуже ліберально ставляться до втікачів, і стараються про те, щоб не розлучувати членів родин. В деяких випадках навіть особи з відкритою туберкульозою дістали візи, щоб могли разом із рештою родини виїхати до ЗДА. Не допускають тільки тих, які добровільно були членами Комуністичної партії та хворих.

Філармонійна Оркестра в Боффало виконала Різдвяну увертюру проф. Безкоровайного

Боффало. — Філармонійна Оркестра в Боффало включила в програму свого зимового концерту, що відбувся в п'ятницю дня 16 листопада ц. р. Різдвяну Увертюру відомого українського композитора проф. Василя Безкоровайного. Концерт, що відбувся в рямцях музичної програми „Міжнародна Ніч", відкрито Мадярським Маршем Берліоца, присвяченим хоробрості і вірі мадярського народу в сьогоднішній світ. Увертюру проф. Безкоровайного прийняли присутні дуже тепло, надгороджуючи композитора рясними оплесками і китицями квітів. Проф. Безкоровайний, який живе в Боффало, прибув до ЗДА перед сімома роками. Свою Різдвяну Увертюру написав ще двадцять років тому в Україні.

● **Бувший демократичний** кандидат на президента, А. Стівенсон, який вже два рази програв вибори, відпочиває у свого приятеля в Саваннаґ, Джорджія, і полює на перепелиць.

● **Жінка - репортер** запитала американську амбасадорку в Італії Клер Бут Лус, чи не мала вона якихось невигод в зв'язку з тим, що працює на становищі, яке звичайно займають чоловіки. Амбасадорка Бут з усміхом відповіла: „Не можу вам нічого на це сказати, бо я ще ніколи не була чоловіком".

● **5 ловців на оленів,** які спали в мешкальному возі на полі коло Ластену, Міннесота, задушилися, залишивши не згашену газову піч.

ЗМІНА В ГОЛОВНОМУ КОМАНДУВАННІ НАТО

Генерал Алфред М. Ґрунтер, дотеперішній головний командант збройних сил НАТО, який відходить у стан спочинку, вітається із своїм наступником ген. Лорисом Норстедом.

Ген. Лорис Норстед перейняв головне командування військами НАТО

Париж. — У головній кватирі збройних сил НАТО в Рокенкур під Парижем відбулась коротка церемонія формальної передачі головного командування збройними силами Організації Північно - Атлантійського пакту з рук генерала Альфреда Ґрунтера в руки генерала Лориса Норстеда. Цей останній, 49-річний генерал летунства, заявив у короткій промові, що він свідомий глибокої відповідальности, зв'язаної з його становищем, і що він переконаний, що тепер більше, аніж колинебудь, НАТО мусить бути сильне. Під адресою генерала Ґрунтера, генерал Норстед заявив, що „НАТО і цілий вільний світ мусить почуватись до глибокої і постійної вдячности вам". У цій церемонії взяли участь представники всіх 15-ох держав, членів НАТО, і тому вона мала політичне значення як маніфестація єдности західнього вільного світу в теперішньому часі, коли та єдність захиталась внаслідку англо - французької акції на Середньому Сході. В тому самому часі у Парижі прем'єр Гю Молле прийняв 18 американських сенаторів і конґресменів, вияснюючи їм причини виправи проти Єгипту. — Ген. А. Ґрунтер відлетів через Канаду до ЗДА, де він переймає становище президента американського Червоного Хреста.

Ісляндія вже не хоче позбуватись американської бази

Рейкіявік. — Останні міжнародні події, які вказали нахиткість теперішнього миру, основно змінили настрої ісляндського народу. Особливо совєтська поведінка на Мадярщині знівечила недавні про - совєтські настрої, сформовані господарськими міркуваннями, та замість них породила острах перед совєтської агресії. А що всі ісляндці, без уваги на партії і кляси, погоджуються, що сама Ісляндія безборонна і залежна виключно від воєнної сили З'єдинених Держав, то й недавній крик, щоб З'єдинені Держави зліквідували свою морсько - воєнну базу в Тефлявіку, яку ступнево перейняли б під своє відання ісляндці, перейшов в бажання, щоб ота база залишилась надалі. Справу ускладнює партійний склад нового парляменту і вигляд партійної коаліції уряду Германа Ионассона. Ту коаліцію становлять проґресивні соціялісти, селянська партія і комуністи. Не вважаючи на той формальний бльок — кожне голосування в парляменті грозить провалом і коаліції і уряду. Тому фактичним диктатором є названий прем'єр. Він виготовив формулу у справі американської бази, яка залишає за ЗДА базу в Тефлявіку до половини 1958 року, а до того часу, мовляв, Ісляндія має вирішити, чи надалі залишається в НАТО. Однак ЗДА не погоджуються на півторарічний термін провізорії, бо, мовляв, це надто короткий час для зміни стратеґічних і тактичних плянів оборони шляхів між Европою і Північною Америкою, в яких до цього часу велику ролю грає база в Тефлявіку. ЗДА домагаються продовження обов'язуючої умови найменше на 5 років і про це ведуться пееговори.

Молотов став диктатором культури в СССР

Москва. — Довголітній міністер закордонних справ, колишній прем'єр і один із нечисленних живих ще „старих большевиків" та вірних „сталіністів", Вячеслав Молотов дістав під свою „опіку" всю ділянку культури в Совєтському Союзі. Розкрила це „Советская Культура", офіційний орган міністерства культури на чолі якого стоїть формально Н. Міхайлов. Молотов виступив із великою „програмовою" промовою на зібранні чільних совєтських письменників, мистців, критиків і представників компартії у Москві, яке відбулось в перших днях цього тижня. Молотов потвердив комуністичну доктрину, що базою для всієї письменницької і мистецької творчости має бути „соціялістичний реалізм" і що всяка творчість є „погана і безвартісна", якщо вона не служить „позитивним цілям соціялістичної ідеології". Молотов вправді критикував зайвий „бюрократизм", але водночас підкреслив необхідність „енерґійного партійного проводу в усіх ділянках життя в Совєтському Союзі". „Боремося за високу большевицьку ідеологію в творчих ділах наших артистів" — тими фразами вказував на поворот ери тісної партійної цензури над всією творчістю письменників, мистців і культурних діячів в Совєтському Союзі. Призначення якраз Молотова на становище такого найвищого цензора й нового поневолювача вільного духа в СССР прийшло — коментують західні часописи — внаслідку „ліберальних ухилів", що їх „надто яскраво" почали проявляти підсовєтські письменники і мистці, які поважно взяли нібито новий курс хрущовської внутрішньої політики.

ПОДІЇ НА МАДЯРЩИНІ ПОГЛИБИЛИ ПРОТИСОВЄТСЬКІ НАСТРОЇ У СВІТІ

Об'єднані Нації. — Ніхто не вірить совєтським запереченням щодо вивожування людей з Мадярщини та ніхто не вірить в совєтське представлювання відносин на Мадярщині — так характеризують американські коментатори настрої величезної більшости делеґатів в Об'єднаних Націях. Репрезентанти Голляндії, Нової Зеляндії, Ірляндії, Австралії, Ізраїлю, Уруґваю, Іраку, Портуґалії, Вірми і Перу — всі до одного найгострішими словами таврували совєтську брутальність, імперіялізм і тиранію. Велике порушення викликали заяви двох азійських держав — арабського Іраку і невтральної Вірми, що вони також підтримують резолюції, що її зголосив кубинський делеґат з осудом совєтського поведення та з закликом припинити депортаційну акцію на Мадярщині і повернути вже депортованих мадярів. Більшість делеґатів підкреслювали факт, що повстання на Мадярщині охопило було всі закутини країни і всі верстви населення і тому найменших підстав не має верзіння комуністів, наче б це „контрреволюціонери" збунтувались проти „влади робітників і селян", нацьковані „західніми імперіялістами". Тільки одинокі комуністичні делеґати — Польщі, Вілорусі, Румунії і Альбанії твердили, що нова протисовєтська резолюція не принесе ніякої користи мадярському народові і тому вони голосуватимуть проти неї. Зростає теж пеерконання в Об'єднаних Націях, що комуно - мадярський міністер Імре Горват є дійсно нічим більше, як тільки слухняним слугою Москви, так, як є ним цілий теперішній мадярський уряд. Тому зростає скількість прихильників думки, що треба допустити до слова міністра з уряду Імре Надя, Анну Кетлі, яка виїхала з Мадярщини під час боїв у Будапешті і тепер знаходиться в Ню Йорку та заперечує правосильність мандату Імре Горвата. На середу було зголошених ще шістьох промовців, між ними прем'єр невтрального Цейльону С. В. Р. Д. Бандаранайке, який у вівторок прибув на сесію Об'єднаних Націй.

„МІЖНАРОДНА ПОЛІЦІЯ" ВСТУПИЛА ДО ПОРТ САІДУ

Каіро. — 175 старшин і вояків з норвежської армії, членів т. зв. Збройного Поготівля Об'єднаних Націй (ЮНЕФ); популярно званого — „міжнародною поліцією", — вступили на терен окупованого англійцями Порт Саіду у північному виході Суезького каналу, щоб перешкодити дальшим англо-єгипетським сутичкам і ґарантувати спокій у тому місті. Єгипетський уряд вважає, що „міжнародна поліція" в Порт Саіді має приспішити евакування того міста англійцями, але англійці заявляють, що вони тільки тоді залишать єгипетську територію, коли матимуть ґарантію, що міжнародна поліція" зможе контролювати цілий обшир Суезького каналу і причиниться до позитивної розв'язки пр[illegible] каналу. — Тим час[illegible] на терені Об'єднаних Націй генеральний секретар ОН Гаммершилд звернувся до закордонних мі[illegible]рів Англії, Франції і Ізраїлю, прибувших в Ню Йорку, з листовним запитом, як вони до цього часу виконали резолюцію Об'єднаних Націй з закликом до евакування єгипетської території, чому вони до цього часу не відкликали своїх військ, які перешкоди стоять у цій справі і як виглядає теперішній стан воєнного перемир'я. Гаммершилд виступить із власним проєктом та звідомленням про свої переговори з Єгиптом мабуть в середу або четвер, якщо в День Подяки будуть, з уваги на небезпечну міжнародну ситуацію, продовжуватись наради в ОН.

Західня Німеччина відкидає совєтський плян „роззброєння"

Бонн. — Західньо-німецькі державні чинники поставились дуже ворожо до останнього совєтського пляну „роззброєння", що його Москва предложила у формі листа Булґаніна, розісланого през. Айзенгаверові та прем'єрам Англії, Франції, Комуністичного Китаю і Індії. Західня Німеччина відкидає той плян не тільки тому, що там зводиться Німеччину до ролі „малих держав", яким дозволено мати найбільше 150,000 до 200,000 війська, але головно тому, що Москва, обговорюючи те частинне роззброєння цілком промовчує справу з'єдинення Німеччини, бо, що більше, приймає плян Айзенгавера щодо контролі летунством, пристосовуючи ту контролю виключно до обширу Німеччини й сателітних країн, а виелеміновуючи СССР. Уряд канцлера Аденауера стоїть далі на становищі, що не має практичної вартости ніяке роззброєння ані „пакти неаґресії" з СССР, якщо не поладнана капітальна проблема нормалізації мирних відносин в Европі, якою є з'єдинення німецьких земель.

В СВІТІ

● **Совєтський маршал** Константин Рокосовський, який з наказу Москви до минулого тижня був комондувачем польської сателітної армії, мусів підпорядкуватися волі нового польського диктатора Ґомулки, який, під тиском польської публічної опінії, „звільнив" Рокосовського. Його призначили віце - міністром оборони СССР. Ґомулка „подякував" йому в Москві за його „заслуги" для польської армії.

● **Прем'єр Тунісії** Габіб Бурґіба і престолонаслідник Марокко шах Муляй Гассан приїдуть до Ню Йорку на сесію Об'єднаних Націй, і при цій нагоді старатимуться у Вашинґтоні дістати позичку, яка дала б можливість обом цим країнам унезалежнитись від фінансової допомоги, одержуваної щороку від Франції. Марокко і Тунісію прийнято цими днями до ОН. ЗДА мають в цих країнах свої військові бази.

● **В Єгипті,** в обширі Суезького каналу, день-у-день зростає кількість військ Об'єднаних Націй, з т. зв. Збройного Поготівля ОН. Є там уже близько 1,000 вояків: данців, норвежців, колюмбійців і юґославців. Найбільше число вояків мало прибути з Канади і Індії, але Єгипет не хоче канадійців. Канад. ген. Вирнс, якого призначено командантом цієї „міжнародної поліції", вів у Ню Йорку на терені Об'єднаних Націй переговори з міністрами зовнішніх справ різних держав, які вислали свої війська до Єгипту, щоб упорядкувати справу з командантами. В „міжнародній поліції" панує хаос, бо кожний старшина видає накази в своїй мові.

● **Іден** заявив на зборах англійської консервативної молоді в Лондоні, що він ніколи й ні в кого не проситиме вибачення за недавню військову акцію в Єгипті і ніколи не жалуватиме того кроку. Іден сказав, що само розкриття перед світом, який могутній арсенал зброї створили Совєти в Єгипті, виправдує воєнну виправу проти Гамаля Нассера.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИЗВОЛЬНА ПОЛІТИКА — БЕЗ ІНТЕРВЕНЦІЇ

Коли повстанська радіовисильня раз-у-раз закликала З'єдинені Держави прийти повстанцям з допомогою проти Совєтів, а ті заклики не викликали бажаної для мадярів реакції збоку Вашинґтону, то актуальним знову стало питання, яку властиво політику веде американський уряд у відношенні до уярмлених Москвою народів. На запит у цій справі на пресовій конференції в Білому Домі 14 листопада ц. р. Президент відповів буквально: „Думаю, що це зовсім ясне, оскільки це мене стосується, ще з 1950 року, коли я не очолював уряду, а був в НАТО. Думаю, що було б найстрашнішою помилкою для вільного світу, коли б він прийняв уярмлення ряду східньо - европейських народів, як частину того майбутнього світу, з яким ми погодилися. Отож ми сказали це вже на всі можливі лади, і тому й пробуємо зберегти в цілому світі переконання, що свобода мусить бути живою, що мусить бути жива свобода людей. Проте, ми ніколи не закликали, як я вже сказав раніше, ніколи не хотіли цього й ніколи не казали народам, щоб вони повставали проти безоглядної військової сили, і, очевидно, вважаємо, що, з другого боку, вживання такої сили є запереченням всякої справедливости і правди у світі. Але, що я підкреслюю, це те, що правильною є політика, коли ми просто настоюємо на праві всіх народів жити вільно під урядами, що їх вони самі собі покликали".

У цій самій відповіді на пресовій конференції Президент сказав: „Ніщо, очевидно, не схвилювало американського народу так, як події на Мадярщині. Наші серця звернулися до них (мадярів) і ми зробили все можливе, щоб допомогти їм в їх терпінні. Проте, мушу одно сказати ясно: З'єдинені Держави не підтримують тепер і ніколи не підтримували одвертого повстання безборонного населення проти сили, проти якої воно ніяк не могло б вдержатись. Ми закликали зате завжди зберігати живий дух свободи, щоб народи не втрачали надії. А втім, ми ніколи за всі ті роки, коли займаємось цими проблемами, не закликали й не підмовляли до такого збройного повстання, яке могло б стягнути катастрофу на наших приятелів".

У світлі цієї останньої заяви Президента з половини листопада ц. р. ще раз унаглядноється та політика визволення, про яку говорив Д. Д. Айзенгавер ще під час його першої виборчої кампанії в 1952 році. Він уважав тоді, що гасло визволення всіх уярмлених народів треба вставити в американську закордонну політику, як принцип, що відповідає ідеалам американської Конституції, всього способу американського життя та місії Америки, як провідника у вільному світі. „Політика визволення" мала заступити „політику стримування", формуловану попередньою Адміністрацією. Критики уряду Д. Д. Айзенгавера закидали йому, що політика визволення, як гасло і принцип, зблідла й затерлась в період Женевської конференції „на вершинах", коли воскрешувано теорію 40-х рр. про *„мирне співіснування"*. Проте, Америка ніколи не відмовлялась від свого ідеалу — бачити всі народи у світі вільними, і ніколи не обіцяла вести війну за визволення уярмлених народів.

На перший погляд це могло б виглядати парадоксально, тим більше у світлі тієї заяви, яку свого часу склав бувший президент Герберт Гувер, висловлюючи переконання, що поневолені Москвою народи можуть мати вигляди на визволення тільки в новому „світовому катаклізмі", себто в новій світовій війні.

Проте, признаючи принцип волі і справедливости для всіх, Америка рівночасно визнає тільки мирні арґументи в полагоджуванні міжнародних суперечностей, і на цьому принципі вона базує свою практичну політику. Америка переконана, що диктаторська большевицька система не може витримати конкуренції вільних систем та визвольних рухів і раніше або пізніше провалиться. Іншими словами, Америка переконана, що час працює для волі. Очевидно, що тому часові Америка допомагає своєю „визвольною політикою", себто підтримкою вільних країн, як і підтримкою визвольних рухів поневолених народів, обмежуючи її до того, що вона називає „політичною і моральною підтримкою".

Цікаво зазначити, що на всі запити про можливість американської військової допомоги мадярським повстанцям американські відповіді були здержливі в тому напрямку, що „теперішні обставини" не такі, які вимагали б і дораджували таку допомогу. Але ці відповіді не виключали такої евентуальної допомоги в якихось інших обставинах.

Завдяки морально-політичній допомозі збоку ЗДА мадярським повстанцям, головно на терені ОН, те повстання стало дуже болючим ударом по Москві у світових маштабах. Воно може приспішити день „мирного визволення" для всіх поневолених, якщо Москва не спровокує „світового катаклізму" раніше і не приспішить своєї загибелі.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

ФАМІЛІЙНА АФЕРА В БІЛОМУ ДОМІ

Від великої виборчої перемоги 6-го листопада ц. р. героєм дня був Двайт Д. Айзенгавер. Але тепер газети заговорили й про найближчого товариша його уряду і позиції — про Першу Даму країни — Меймі Айзенгавер. 14-го листопада їй минуло 60 років життя, і вона зовсім не крилася з цим ні перед приятельками, ні перед пресою. Журналісти розвідали вже заздалегідь, що мала вона святкувати день своїх народин в крузі родини у Білому Домі: з Айком, матір'ю, сином і його родиною, з сестрою та її родиною. Розвідали наперед, що дістане вона дарунок від виборчого комітету „Айк на Президента" свій власний портрет у рожевій сукні з минулого інавґураційного балю, і додумуються, що портрет цей помандрує до нової родинної фарми в Ґеттисбурґу. Звичайні журналістичні прогнози, плітки й факти. І була це справді „фамілійна афера", і Меймі чарувала щасливою усмішкою: мала вона для цього аж надто поважну причину. Минулого року вона провела цей день в Ґеттисбурґу біля чоловіка, який перебув важку серцеву недугу, а сьогодні лікарі свідчать про його добре здоров'я. А до того він всього кілька днів тому своєю перемогою зробив її Першою Дамою Країни на наступних чотири роки.

Але ця фамілійна афера має свій публічний аспект: бо сьогоднішній солєнізант, без сумніву, теж герой — хоч може тихий — останньої виборчої кампанії.

На Айзенгаверову перемогу склалися напевно різні чинники: несподівані і досі ще невідомі. Політики, вчені й професійні менаджери виборчих кампаній вивчатимуть їх на майбутнє.

Та є один чинник, що грав безсумнівну, хоч дискретну ролю в президентській виборчій кампанії. Це — Айкова Меймі — Перша Дама Країни, а передусім її Президента.

Можливо, що голосні й численні розводи голлівудських зірок виробили не надто правильну репутацію американському населенню, що воно доволі ліберально дивиться на тривкість подружжя. Може так, а може ні. Але немає сумніву, що між усіми колами виборців — білих чи чорних, багатих чи бідних, робітників, фармерів чи інтелектуалів, католиків, протестантів чи жидів, із своїми окремими інтересами, поглядами та світоглядами — є дуже велика кількість, сказати б, „моральних консерватистів", для яких правильне, спокійне подружжя й родинне життя є критерієм оцінки кандидата. Не те, щоб справді, „хто не вміє керувати своїм подружжям, не вмітиме керувати державою", як злобно підносили закиди проти розведеного Стівенсона. Але пересічний громадянин любить — щораз рідший — образ щасливого мужа, батька й діда.

Тому в останніх виборах Президентова дружина була завжди з ним, як тихий партнер, як живий доказ його „цивільного стану". Ненсі Кіфовер і Пет Ніксон також грали свою ролю. Тільки Стівенсон мусів обійтись без того активу, яким у такому випадку є власна жінка. Надарма в останніх днях перед виборами став він дідом, і виборці дістали світлини його родинного щастя. А його бувша жінка зовсім не причинялась до пропаґанди його кандидатури: навпаки. І знову злобні язики — а таких у виборчій політиці багато — казали, мовляв, вона було проти перемоги Стівенсона тому, що не хотіла жалувати, що через розвід з ним втратила щастя стати Першою Дамою Країни.

Меймі Айзенгавер далека від злобних уваг, і її участь у політиці свого мужа дуже тактовна. Вона тішиться широкою особистою симпатією, і, хоч не має того „ґлеймору", що його колись мала славна Доллі Медісон, але є, кажуть, дуже доброю „дипломатичною" панею Білого Дому.

День її народин не є єдиною притокою розмов і товариських калькуляцій і не єдиний інтерес в її особі в останні дні.

„Перша Дама Країни — теперішня й вибрана — не вільна від повиборчих турбот. Хоч ще більше як два місяці до інавґурації, Вашинґтон вже починає цікавитись питанням, яку сукню матиме Президентова Дружина під час інавґурації та на інавґураційному балі Не тільки — з природи речі — цікаве жіноцтво, але й творці нової моди і майбутні кравці для учасниць інавґураційних парад заплатили б багато за дещицю інформації. Та покищо це строга таємниця, можна сказати — державна таємниця. Чотири роки тому щойно за сім днів перед інавґурацією пресовий секретар вибраного Президента, Джеймс Гаґерті, офіційно проголосив, що нова Перша Дама під час офіційної частини матиме на собі попелястий костюм і жакет з норки (славний „мінк"), а на балі — рожеву (Ренуар-пінк) сукню, прикрашену двома тисячами кораликів. Тоді не було вже небезпеки, щоб хтось і собі підробив таку сукню, особливо, що не так скоро можна нашити дві тисячі кораликів.

Може Перша Дама вже рішилась, може ще нараджується з мистцями кравецької штуки. В кожному разі, хоч справа ця мало заважить на світовій політичній ситуації, все ж це не маловажна справа, сказати б, в культурному аспекті. І настільки це не зовсім приватна справа дружини Президента.

Колись її інавґураційна сукня піде в музей Смітсоніян у Вашинґтоні, у пишну залю „Перших Дам". Там колись показуватимуть на ній майбутнім поколінням, яка була мода Року Божого 1957 у Західній Геміесфері. Так, як нам показують сьогодні на сукні Марти Вашинґтон, яка була мода за часів першої Першої Дами Країни, яка була за другої, третьої чи тридцять третьої.

Бо мода — один з виявів культури свого часу. Отже й сукня може виконати „історичну місію". Якщо вона належить дружині Президента.

Іван Білоскурський

УКРАЇНСЬКА ІМІҐРАЦІЯ В ЧІЛЕ

Невеличка країна Південної Америки Чіле, має 745,000 км. поверхні та 6,000,000 мешканців. Тягнеться вона вузьким, від 100 до 250 км. пасмом з півночі на південь вздовж Тихого океану. Із півночі межує з Перу та Болівією, зі сходу з Арґентиною, із заходу має за сусіда Тихий океан. На сході Чіле тягнуться високі гори Анди, багаті на мідь, залізо, золото, срібло, вугілля, нафту. Гори займають 40% всієї поверхні країни, і є там ще багато активних вулканів, з яких найбільш активний вулкан Яйма, коло Темуко. Землі в Чіле вулканічного походження і часто тут бувають землетруси. Клімат Чіле чи не найкращий в цій Південній Америці: сухий, дощі бувають рідко, температура вліті доходить до 35°C, а зимою рідко спадає до 2-3°C нижче зера.

Столиця Чіле — Сантіяґо нараховує 1,500,000 мешканців. З більших міст є ще в цій країні Вальпараісо (портове місто), Вінія дель Мар, Аріка, Антофабоста, Пунта Аренас, Серена, Темуко, Талька, Талькагуано (воєнний порт), Озорно, Вальдівоя.

Населення Чіле на 98% біле, еспанського походження, однак з домішкою індійської крови. Панівна мова еспанська.

Чілійці мають питомі еспанцям риси характеру, а саме — дуже веселої вдачі, говірливі, імпульсивні, незвичайно гостинні та доброго серця. Не без того, що й у них є також неґативні сторінки характеру, і то досить поважні, як лінивство, байдужність, безвідповідальність, неточність, поверховність, брак пошанування авторитету тощо. Ці риси, позитивні і неґативні, у великій мірі заважили на політично-економічній структурі країни, що по суті є країною демократичною.

Чіле — країна католицька, але куди чілійцям рівнятися із нашим народом! Їхня релігійність поверховна і мало що залишилося в них із давнього релігійного фанатизму.

Сільське господарство досить розвинене, і видно тут вплив Північної Америки. Є тут тільки велика власність, а середня ще в стадії формування. Посівна площа становить 5% загальної поверхні і тому Чіле примушене імпортувати пшеницю, м'ясо, масло ,олії, риж, цукор тощо. Натомість експортує вона мідь, салітру, вовну, вино, овочі.

Індустрія в стадії розвою, при чому на увагу заслуговує мідна, текстильна, залізна та паперова.

Праці в Чіле не бракує, але заробітки низькі, а життя дороге. Чіле економічно відстала країна.

Українці, які в рр. 1947 і 1948 виявили охоту виїхати до Чіле, за малими вийнятками не знали майже нічого про цю країну. Деякі виїхали без застанови, аби тільки виїхати, а деякі виїхали тільки тому, що Чіле лежить аж на другому кінці світу і, значить, там жити буде безпечніше.

В загальному до Чіле приїхало коло 280 душ. Очевидно, не всі, що виїхали з Европи українцями, залишилися ними в Чіле. Деякі зараз по приїзді „пустили фарбу" і побраталися з тими, з якими й раніше звикли брататися. На щастя, таких „українців" було не багато.

Перші українці приїхали до Чіле 21 червня 1948 р. і було їх коло 60 душ. До того часу в Чіле, поза малими вийнятками (С. Кошик та п. Андрушко) не було українців. Опісля, 10 серпня та в жовтні того ж року приїхали інші. Деякі приїхали ще пізніше.

Новоприбулі — це були переважно менше або більше кваліфіковані робітники, а також 2 священики, 3 інженери, 1 вет. лікар, 2 учителі, 3 кол. кооперативні працівники, 2 зецери (складачі) та декілька учнів середніх шкіл. Всім дали приміщення на спортовому стадіоні, і вже звідси, по виповненні всіх формальностей, кожний почав шукати для себе працю. Майже всі залишилися в Сантіяґо і лише дехто поїхав далі шукати щастя.

Початки були прикрі, новоприбулі не знали місцевої мови, людей та їх звичаїв. Але з часом закліматизувалися, і жити стало трохи легше.

Очевидно в самих початках більшість українців відчувала гостру потребу спільного громадського життя. Такий центр громадського життя зорганізувався при вул. Сан Ніколяс 1381. Там сходилися майже щонеділі всі, хто відчував до цього потребу. Там також обрано першу управу Громади на чолі з о. М. Павлюком. Спочатку діяльність була жива, але пізніше послабла. Причини: байдужність, брак часу, непорозуміння між західними та східніми, католиками та православними і інші вияви буйної української індивідуальности. Незалежно, однак, від тих неґативних факторів, активність громадського життя була слідна. Треба було підкреслити одну сторінку незвичайно великої ваги, а саме, що Українська Громада зуміла повести відповідну пропаґандивну роботу серед чілійського громадянства про Україну і зв'язані з нею проблеми. Вдалося це зробити за допомогою хору, що його зорганізував проф. Л. Гіжевський. Вже самі строї хористів викликали зацікавлення, і багато чілійців розпитували, оглядаючи їх, про Україну і українські справи. Коли перший раз спікер заповів: „А тепер співатиме „коро украініяно" у своїх прегарних національних строях" — у кожного із нас забилося серце. Тоді ж була прочитана коротка доповідь в еспанській мові про Україну. Хор виступав опісля багато разів в радіо, в державному університеті, католицькому університеті, в міському театрі, на різних релігійних імпрезах, і всюди пісня, танки та національні українські строї були поважними засобами для пропаґанди української справи.

Не було у нас відповідних фінансових ресурсів для провадження пропаґанди модерними методами. Але й так була проведена велика робота.

Хористи у великій мірі спричинилися до успіхів. Вони працювали безінтересовно, і якщо взяти до уваги, що проби відбувалися пізно вечором, коли зважити на віддаль, комунікаційні труднощі і те, що деякі жінки мали малих дітей — то це дійсно була жертва з їх сторони.

Крім пропаґандивної роботи, Українська Громада присвячувала та присвячує увагу національній, громадській і культ.-освітній праці.

Спочатку відступили до нашої диспозиції домівку ОО. Сакраментини, де рівнож в їх церкві при вул. Прат 1452, читалися та ще і досі читаються щонеділі та свята Служби Божі. Опісля Громада винаймила домівку, і тепер користується приміщенням, відпущеним ОО. Салезіянами. Кожного року Українська Громада відзначає важніші національні свята з доповідями, вокальними продукціями, декляміаціями. Крім того, Громада живо інтересується всіма проявами політичного життя, і при кожній нагоді пропаґує українські справи, напр., з нагоди приїзду визначних осіб до Чіле, конференцій тощо.

Українська Громада піддержує зв'язки із організаціями поневолених Москвою народів, як хорватами, словаками та ін. Головою Української Громади є п. Л. Гіжевський.

На окрему увагу заслуговує праця жінок, які виповнюють „люки" в роботі Громади. Їхня праця сконцентрована на вихованні дітей, але також допомагають вони активно в загально-громадській роботі, і був час, коли жіноча

(Закінчення на стор. 5-ій)

Михайло Садовський, генерал-хорунжий Армії Української Народної Республіки

359 БЕЗСМЕРТНИХ

(2)

У цій операції група зазнала дуже великих втрат у людях, бо не мала достатньо зброї й набоїв, яких сподівалася здобути в Коростені; дошкуляв холод і голод, нищив шалений безперервний ворожий вогонь. І ото з цих причин не довелося цій групі дійти до Києва. Зводячи безперервні бої з багато сильнішим ворогом і намагаючись вже відірватися від нього, група ця в поворотному марші досягла 17 листопада 1921 року річки Звіздаль, де біля села Малі Міньки відбувся останній страшний — на життя і смерть — бій у „колі смерти".

Страшна перевтома людей і коней групи дійшла докраю. Генерал Тютюнник рішив зробити більший відпочинок, бувши певним, що нарешті йому вдалося відірватися від ворога. Але не так вийшло, як гадалося: групу таки наздогнав у Міньках ворог своєю — великої сили — кіннотою і піхотою, посадженою на вози. Як тільки це виявилося — генерал Тютюнник зараз же дає наказ чимхутчій вирушати в дальший похід. Та вже було запізно, бо ворожа кіннота заатакувала ар'єрґард армії .Скоро по цьому, вже таки зовсім несподівано, з'явилися сильні військові з'єднання кінноти з піхотою і спереду. Цей напад вніс велике замішання в лави наших військових частин, розколов Повстанську Армію і відрізав одну її частину від другої.

Відрізана від свого штабу, одна частина армії була оточена ворогом з усіх боків. Постала паніка. Старшини й козаки — один по одному — стали самі собі відбирати життя, стріляючись чи розриваючи себе ручними ґранатами, аби не попасти живцем у руки ворога, червоного москаля. Між ними був і морський міністер Уряду УНР, Михайло Вілинський, що ґранатою розірвав себе.

Нарешті славний підполковник Іван Рембелович опанував ситуацію, і оточена з усіх боків група нашого війська дала ворогові бій до останнього набою. Кілька наших сотень, зокрема, курінь підполковника „Г р и г о р я к а (буковинця), виказуючи чудеса хоробрости, билися проти цілої совєтської дивізії в складі двох кінних і одної пішої бригад, двох гарматних батерій та кількох каральних відділів. Кінець-кінцем, частину вояків таки взяв ворог до неволі.

* *

Ще до приїзду Чека, всіх полонених загнали большевики до церкви в селі Малі Міньки, де над ними, безборонними, роздягнувши їх майже догола, знущалися червоноармійці в нелюдський спосіб, б'ючи прикладами рушниць і рубаючи шаблями.

Увечері 20-го листопада полонених перегнали до містечка Базар, де над ними вночі відбувся суд, на якому всіх 359 засуджено на смерть.

О годині 9 ранку 21 листопада 1921 року виведено всіх засуджених — обідраних, майже голих, побитих, скривавлених на місце страти. З усіх околиць позганяли большевики селян, щоб вони на власні очі побачили, як „народна влада" карає своїх ворогів. 359 старшин і козаків ішли поважно й гордо, мов на параді, босими, скривавленими ногами стараючись твердо відбивати вояцький крок.

Прийшли. Стали над могилою. Червоноармійці вовтузились біля розставлених проти них кулеметів. З їх боку сипались дотепи й ганебна московська лайка. 359 стояли спокійно і були на лицях смертників не страх і покора, а зневажливо - гордий вояцький виклик. Так, як вони, дивитись може лише переможець, лише сильний духом! Скрегочучи з люті зубами, комісар відчитав присуд: „Керуючись революційним сумлінням, чрезвичайна комісія постановила: осіб, що їх названо у доданому до цього реєстрі, у кількості 359 душ, як злісних, активних бандитів, — розстріляти". Присуд цей підписали: предсідник Гаркавий, члени — Лівшіц, Іванов, Котовський, Фріновський і секретар Літвінов. Затвердили його воєнні комісари Якір і Паука. Потім з гурту комісарів виступив уперед Котовський і підступно пообіцяв помилування для тих, хто погодиться вступити до червоних московських каральних загонів, для боротьби з українськими повстанцями.

Наступив жахливий момент. Напруження дійшло до найвищого щабля. Запанувала зловіща тиша. Раптом виступив козак Щербак і громовим голосом, свідомий своєї посвяти промовив: „Я, козак 6-ої Січової стрілецької дивізії армії Української Народної Республіки, від себе й козаків кажу вам: ми знаємо, що нас чекає, і не боїмося смерти, але до вас служити не підемо. Якщо ж ви нас поб'єте, то знайте, що за нас помститься весь український народ, а як до українських козаків дійде вістка про вашу ганебну роботу, то за нашу кров вони будуть нищити все, що тільки має хоч малий зв'язок з вами".

Потужним криком „слава" всі ствердили відповідь Щербака. І гордо, могутньо-гордо залунав спів національного гимну „Ще не вмерла Україна".

В. Гайдарівський

ЩЕ ОДНО КОХАННЯ

Повість

(29)

Директор дружньо усміхнувся Безпальченкові і дав йому картку з адресою кватири, де їм, як він сказав, не заважатимуть навіть мухи.

— То на дев'яту я вас чекаю...

Раптова зміна в ставленні директора була для Безпальченка несподіванкою утішною і обнадійливою. Безпальченко не міг припускати іншої думки, як тієї, що Курдюк, помстившись на ньому за відмову віддати Катю за Копу, одначе хоче досягти свого. Що ж, хай буде так. Кажуть, що ліпше синиця в жмені, аніж журавель у небі. А Копа до того ж і не синиця, він птах іншої породи.

Надвечір Безпальченко поголився, попросив у дочки свіжу білизну, причепурився так, як перед урочистими прийняттями.

— Іду в гості, Катю, — сказав він задоволено і з гордістю. — А знаєш до кого? До Стефана Гнатовича Курдюка!

— До Курдюка? — здивувалася Катя. — Та ви ж казали, що він до вас ставиться вороже.

— Було, — застібаючи сорочку, засміявся батько. — Було, а тепер все вийшло навпаки. Ще, либонь, будемо з ким дуже близькими людьми. Оце, бачиш, запросив мене на вечірку. Очевидячки, зустріну там і Максима Федоровича Копу. Може передати йому від тебе пару теплих слів?

— Ви, тату, можете для своїх кепкувань обрати іншу тему! — обурилась дівчина.

— Яка ж ти гаряча! — не вгавав батько. — Навіть не нагадуй. А Максим Федорович, направду, хлопець гарний. У нас з тобою ніяк не збігаються смаки. Коли ти закохалася в Максима — я його ненавидів, а тепер я його полюбив — ти зненавиділа. Горе мені, та й годі.

Про Копу згадав у розмові Безпальченко навмисне. Почав підготовувати доньку, щоб дівчина не була заскочена. Він безугавно теревенив, добродушно кепкував, бо й справді мав вийнятково гарний настрій.

Сподіванки Безпальченка не завели, але в своїх припущеннях він помилився. Курдюк найменше думав про небожа, а про його сердечні справи і зовсім не мав ніякого уявлення. Змінити своє ставлення до завідувача їдальні спонукав його бухгальтерійно точний розрахунок. Те, що хотів зробити, виконав він до дрібниць. Чорне перетворив на біле, а біле за його бажанням почорніло. Але від цієї операції потерпів хитрий, як лис, злостивий, як вовк, з прихованими гадючими зубами, далеко не новак у партії, Безпальченко. Він сприйняв завданий йому удар з подиву гідною стійкістю та холоднокровністю і не знайшов потрібним оскаржувати рішення бюра. У цьому директор убачав прояв Безпальченкової далекосяглої хитрости, яку, скільки не ламав голови, розгадати не міг. До таких людей Курдюк байдужим не залишався. Вони, рано чи пізно, терпеливо вичікуючи відповідного часу, напосядуть на нього, мов круки, вип'ють очі, розшматують тіло, встромлять йому гострі пазурі в серце. Їх треба від себе усувати, а коли є необхідність, то нищити морально і фізично, без жалю і роздумів, або пригортати до себе, перетворюючи на своїх прибічників, відданих тобі душею і тілом.

Усунути чи знищити себе Безпальченко не дасться. У нього є досить розуму і спритности від нападів захиститися. Його треба обплутати по руках і ногах, щоб він цілком залежав від директора. З цією метою і запросив Стефан Гнатович Безпальченка на вечерю.

В призначену годину Безпальченко дістався до зазначеного в картці будинку, не без труднощів розшукав у тьмяному закапелку число кватири і натиснув на ґудзика. Зсередини почулося м'яке човгання ніг, дзенькнув замок, двері розчинилися. Жестом руки, без слів, директор запросив гостя ввійти. Замок знову клацнув, Стефан Гнатович повів Безпальченка через кілька кімнат, стильно умебльованих, оздоблених картинами в позолочених рамах. Пухкі килими, що вкривали підлогу, поглинали звуки ходи. Директор розчинив ще одні двері і ввів гостя в кімнату, з якої війнуло степом, осяяним весняним сонцем. Ніжна блакить стін, мальовничі квіти килимів, м'яке світло ламп творили враження простору тихого і спокійного, де людина почуває себе поза буденним життям з його клопотами і турботами. Безпальченко звернув увагу, що, крім них двох, в цьому великому мешканні не видно живої душі.

— Цікавитесь моєю келією? — усміхаючись, запитав Курдюк. — Це в мене куточок для інтимних цілей. Сюди не має права ступити нічия нога, навіть дружини. Тут я обмірковую насамоті заводські справи, тут я відпочиваю, а іноді зустрічаюся з такими, як ви, Павле Мартиновичу, людьми...

Директор підвів гостя до столу, заставленого тарілками із закусками, серед яких розсілася черевата карафка, наповнена цитринового кольору рідиною.

— Ми з вами люди діла, — говорив директор. — Днями і ночами голови наші зайняті вирішенням великих і малих проблем. Якщо не кожен з нас сохне тілом, як, наприклад, я, то мозки наші в однаковій мірі шкарубнуть, як старі гриби на сонці. Мозки треба інколи змочувати, щоб не струхнявіли. Сідаймо ж за стіл і відсвіжімо наші голови. Тут нас ніхто не чує і не бачить. Почувайте себе, як дома.

Директор налив чарки і підніс свою вгору.

— Хто вміє працювати, той уміє і пити. Випиймо ж за наше здоров'я, потрібне для корисної праці нашій батьківщині.

Пив директор, справді, не гірше, як працював, а їв ще краще, як пив. Чарку горілки з розмаху вливав він до рота і поглинав трунок одним ковтком, слідом посилав кім'ях нанизаної з різних тарілок закуски. Розмова не в'язалася, бо директор усю увгу віддавав своєму насиченню, чмакав і плямкав. Безпальченкові теж було не до розмов. Йому хоч і доводилося раніше пити часом горілку, то лише щоб підтримати товариство, потроху, аби вмочити в напій губи. А тут від директора треба не відставати, щоб, бува, не виникла у нього якась підозра, і тим його не розсердити. Тому, пересилюючи відразу, вициджував чарки до дна. Очі йому сльозилися, у нутрощах палав вогонь. Не встигав ще як слід віддихатись, а чарка стояла вже знову повна, і Курдюк проголошував черговий тост.

— „Прірва — не людина, — думав гість про свого господаря. — Він, мабуть, збирається мене втопити".

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

В УМОВАХ КОЛОНІЯЛЬНОЇ ЗАЛЕЖНОСТИ І ВІДСТАЛОСТИ

Українські історики і публіцисти у вільному світі багато разів писали і з'ясовували, в якому жалюгідному стані опинилася українська наука, особливо ж історія під совєтським режимом, стверджуючи, що в підсовєтських умовах взагалі немає можливости існування того, що прийнято називати наукою, зокрема, що нема там ніякої змоги вести справжні наукові досліди. В науковому західньому світі всі ці твердження не завжди викликали відповідну реакцію, а деякі ліберальні чи просто комуністичні прогресисти не минали нагоди, щоб не виллятн свої лайки на суб'єктивність українських істориків і публіцистів, тенденційність, а то й... наклепи на „потужний і вільний розвиток української науки" під опікою старшого брата українського народу — „великої" і т. д. Москви.

Тимчасом тези і твердження українських науковців у вільному світі про колоніяльну залежність, поневоленість і, як наслідок цього, відсталість української науки під совєтським режимом знайшли яскраве підтвердження збоку самих же українських підсовєтських істориків і дослідників історії, головно членів комуністичної партії.

Тереном для розкриття підневільної залежности і відсталости української науки стала конференція читачів журналу „Вопросы Истории", що відбулася в Києві заходом цього одинокого всесоюзного історично-критичного журналу, який, до речі, відіграє ролю партійного контролера і намісника для всієї історичної науки в Совєтському Союзі. Відбулася ця конференція в червні цього року і вичерпне, хоч напевно дуже обстрижене, звідомлення з цієї конференції подали самі ж „Вопросы Истории" у своїй 8-ій книжці за серпень 1956 року. В конференції взяло участь яких 500 осіб з-поміж читачів згаданого журналу і в „започаткованій доповіддю заступника головного редактора „Вопросов Истории" Е. Н. Бурджалова про працю редакції дискусії виступило 12 українських істориків, здебільша керівників підсовєтських українських історичних установ.

Всі учасники дискусії підкреслили у своїх виступах передусім факт упослідження України з того погляду, що підсовєтська Україна, крім одного партійного політичного журналу („Більшовик України"), не має жадної наукової публікації в таких ділянках, як історія, економіка, філософія. Всі заходи і клопоти підсовєтських українських учених і видавничих установ в справі видавання історичного журналу не дали ніяких практичних вислідів, не зважаючи на те, що в УССР є чимало історичних науково-дослідних інститутів. Про це говорили цілком одверто „товариші" Е. Г. Федоренко з Київського Державного Університету і Д. В. Погребинський з Державного Політичного Видавництва України. Про „крайню нерішучість" у видаванні органу Академії Наук УССР п. з. „Наукові Записки" і про його незвичайно рідку появу говорив А. А. Введенський з Державного Університету. Конечність створення окремого українського історичного журналу підкреслював навіть Н. Р. Доній з Інституту історії Комуністичної партії України.

В дальшому учасники дискусії виступили з гострою критикою одинокого і провідного „всесоюзного" журналу „Вопросы Истории", закидаючи йому, що він „друкує мало матеріялів з історії України" (Е. Г. Федоренко), що він спирається у своїй роботі тільки „на колектив московських істориків" (У. Г. Рядніна — з Інституту історії партії при ЦК КПУ), що „Вопросы Истории" — це „директивний орган", і що він не присвячує ніякої уваги старшим періодам історії, навіть таким, як XIX вік (А. А. Введенський); що журнал не відгукнувся на цілу низку історичних праць, які появилися в Україні (Г. Ф. Зацепилин); що журнал присвячує мало уваги методологічним питанням (М. А. Рубач — з Інституту історії Академії Наук УССР); що в журналі „не зліквідовано досі хибних метод критики, що бувають випадки, коли деякі люди замість критики зводять особисті порахунки з авторами і приводять до помилкових поглядів істориків та авторитетні установи" (А. Д. Война — з Інституту історії Академії Наук УССР); що участь українських істориків у журналі дуже слабка, мабуть чи не тому, що „легше працювати з московськими істориками" (Н. Р. Доній); „що українські історики повинні перебудувати свою працю і не чекати для цього вказівок від журналу ‚Вопросы Исторри'" (Ф. Е. Лось — з Інституту історії АН УССР); що „журнал не приділяє потрібної уваги історіографії" і т. д.

Але ж, поруч з цією критикою московського журналу і його незацікавлености не тільки в справах української історії, але й у чисто наукових проблемах, під час конференції порушено ряд питань, що розкривають речі, про які під Совєтами досі не вільно було говорити. Цитований уже Федоренко виступив виразно проти встрявання некомпетентних партійців у наукову працю істориків, заявляючи, що „наукова робота погано організована, що до думки спеціялістів мало прислухаються, і що в оцінюванні історичних праць беруть участь деякі товариші, незадовільно підготовані з наукового погляду". Один з керівників Держполітвидаву Д. В. Погребинський виявив багато разів з'ясовуваний на Заході факт відірваности підсовєтських учених від джерельних матеріялів, згадуючи про створену для дослідження другої світової війни спеціяльну комісію, яка зібрала великий архів та підготовила до видання збірники дотичних матеріялів, але яку „зліквідовано, утруднюючи водночас із цим доступ до зібраних матеріялів навіть тим товаришам (комуністичним історикам — О. Р.), які цю працю провадили". Поданий Погребенським факт унеможливлення підсовєтським українським історикам користати з архівних джерел і матеріялів підтвердив і поширив співробітник інституту історії Академії Наук УССР А. Д. Война заявою, що „провідні діячі науки вважали себе за монополістів у своїй ділянці і що низовим історикам був незвичайно утруднений доступ до архівних документів та статистичних даних, і що вони не мали вільного доступу до закордонної літератури".

Договорилися підсовєтські українські історики навіть до таких сміливих стверджень, як те, що „за кордоном появляється величезна кількість книжок з історії другої світової війни, зокрема книжок з історії України в цю добу", що їх вони — українські історики — не мають можливости не тільки мати, але й навіть бачити (Погребинський), і що тому „вони слабо знають закордонну літературу" (В. А. Жабокрицький з Державного університету). Останній дискутант висловив водночас із цим вимогу „систематичного і вичерпного інформування про книжки, які виходять за кордоном". Ще далі пішов відомий підсовєтський етнограф і історик мистецтва К. Г. Гуслистий, заявивши, що „треба критикувати концепції дворянських і буржуазних джерел, але не можна ігнорувати їх вкладу в науку".

Вкінці треба підкреслити, що деякі з учасників конференції, здебільша співробітники Історичного інституту Академії Наук УССР, зокрема Ф. Е. Лось та І. Д. Бойко, виступили дуже рішуче проти спрощуваного насвітлювання в історичній літературі історії національних рухів („в цих питаннях ми інколи докочуємося до позицій нігілізму" — заявив Лось), проти недобачування „позитивного моменту в тому, що в 19-му сторіччі виник на Україні буржуазний національний рух і що в той же час росла національна свідомість українського народу", і проти тверджень, врешті, що „нічого позитивного в колишній українській історіографії не було". Обороняючи такий підхід до „буржуазної історії й історіографії", деякі українські історики, з одного боку, взяли в оборону Костомарова і Драгоманова, а з другого — осудили „ідеалізацію російського царизму і перебільшення ролі Богдана Хмельницького", мовляв, „Ленін батожить царизм за жорстоке уярмлювання українського народу, а деякі наші історики пишуть про дружнє ставлення царизму до українського народу".

Наведені факти такі промовисті, що не вимагають жадних коментарів.

О. Р.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ

Д-р Кость Кисілевський

ДО СВЯТКУВАННЯ ФРАНКОВОГО СТОРІЧЧЯ

Українське громадянство в ЗДА святкує сторіччя Франкових народин з великою дбайливістю й повагою. Наукова конференція НТШ з п'ятнадцятьма доповідями, мистецька інсценізація поеми „Мойсей" Українським Театром в Америці, концерти, академії, свята різних установ, нові видання Франкових творів коштом „Книгоспілки", Вибір із Франкових творів Філологічної Секції НТШ з доступною ціною для масового поширення, Науковий Збірник праць, присвячений Франковій творчості, складений коштом Українського Національного Союзу в друкарні „Свобода", численні розвідки в часописах, журналах, календарях і т. ін. — це докази розуміння Франкової величі.

В останньому дні вересня ц. р. відбулось Франкове свято в Нюарку у великій театральній залі. Діловий комітет під проводом д-ра П. Богданського, складений з відділів УККА найближчої околиці, виявив свою прикладну зорганізованість, бо на залі було понад 1,100 осіб, а програма була оригінальна і високоякісна.

Промова д-ра М. Шлемкевича дала синтезу Франкової творчости. Франко - творець тісно зв'язаний з розвитком громадської думки на переломі XIX і XX ст. Він дух-революціонер, що рве до бою за поступ, щастя, волю, що будить суспільство. Він каменяр, що промощує шлях правді й сонцю свободи, він послушник краси й мистецтва, він провідник з поході до обітованої землі, що кладе на народі печать свого духа й веде його своєю вірою й видінням пророка. Його не здавлять ні тюрма, ні злоба. Його ідеал свободи втілений в могутні постаті, що жертвують себе на вівтарі Самостійної України, як жертвував себе колись біблійний Мойсей для Ізраїлю.

Це був зміст промови, а форма була поперетинана густо ораторськими оздобами, з мелодійною інтонацією, гідною Франкової величі.

В другій частині свята Український Театр в Америці виконав удруге поему „Мойсей", що в його інтерпретації стала могутнім виразом Франкового месіянізму. Директор Й. Гірняк виголосив з просценіону вступ і Пролог до поеми. Поетову думку висловлював хор з 6 жінок і 5 чоловіків, Мойсея відтворив Й. Гірняк, Азазеля — О. Добровольська за сценою, Авірона — М. Яблонський, Датана — І. Шуган, Єгову — В. Змій. Десять осіб під керуванням Л. Крушельницького виконало вокальний супровід за імпресіоністичним оформленням М. Фоменка. Цілий збір мистців творив одну гармонійну красу й велич, що потрясла і зворушила громаду. Тому відчуваємо гордощі за своїх мистців та подив для їх жертвенної праці.

При тому насуваються нам деякі проблеми в зв'язку з різними деталями, що їх можна б узяти до уваги при новому ставленні поеми: 1. До цього „Мойсея" куди краще надається останній портрет роботи І. Труша, що втілює безмірне горе й почуття особистого безсилля на межі свободи. 2. Імпресіонізм без ярких музичних інструментів (за сценою) не віддає динаміки маси. Він не відповідає теж характерові Франкової поезії. Чи не було б краще заміняти його єврейською музикою? Адже Франко звертав увагу критиків на місця із Біблії, що на них побудував свій сюжет. Все таки треба підкреслити, що деякі місця в цій імпресіоністичній інтерпретації (пісня матері) роблять велике враження. 3. Коли жінки мають стилеві костюми, то чому їх не можуть мати чоловіки (халати темного кольору)? Голос поета повинен мати два (лівий і правий) окремі хори зараз за просценіоном, а посередині вогнище. В кожному разі Датан, Авірон і Єгова не повинні бути в цьому хорі, а поза ним. 4. Для зміни деяких деталів в сценарії треба б конечно завести дві коротесенькі перерви, щоб не порушувати ілюзії: в 1-ій сцені Мойсей говорить із підвищення на камені, в 2-ій розмовляє з Азазелем вже за табором, в 3-ій тільки його тінь з гори, де відбуває цілонічну молитву, діє і спонукує до чину молоде покоління Ізраїлю — України.

Дерев'яні церкви в Україні

Дерев'яні церкви в Україні. Видавництво „Ми і Світ". Торонто, 1956, ст. 48. (Мистецька Бібліотека „Ми і Світ").

Добре зробило Видавництво „Ми і Світ", видавши альбом наших дерев'яних церков. В цьому альбомі находимо аж 70 ілюстрацій, які дають добрий огляд нашого дерев'яного церковного будівництва. Найбільше зразків цього нашого оригінального будівництва маємо з західньо - українських земель, головним чином із району Карпат, але є в цьому альбомі фота дерев'яних церков із інших наших земель (Волинь, Поділля, Київщина).

В книжці надрукована і коротка стаття М. Д. про дерев'яну церковну архітектуру. Автор пише, що „серед дерев'яних будівниц різних народів українське будівництво творить окрему групу. Хоч воно є випливом особливих культурних умовин української землі, все ж воно становить найінтереснішу й найбагатшу групу посеред усіх дерев'яних будівництв в Европі".

„Дерев'яні церкви в Україні" — це книжечка, яка може бути прикрасою кожного українського дому. Шкода, що немає під фотографіями підписів англійською мовою, щоб із альбому могли користати і ті глядачі, які не знають української мови.

Л. Луців

ТРИ КОНЦЕРТИ НА ПОШАНУ ІВАНА ФРАНКА

I

Львів 1898

Перший ювілей для відзначення заслуг Івана Франка для українського народу відбувся у Львові, заходом комітету „Академічної Громади", під проводом Володимира Гнатюка, в залі поштового клюбу, дня 30-го жовтня 1898 року. Студенти, селяни вітали ювілята овацийно. Присутні були також посли Юліян Романчук, Олександер Барвінський і священики о. Балабан і о. Олекса Волянський. Промовці: В. Гнатюк, Михайло Грушевський, Степан Новаківський, Наталія Кобринська, Михайло Павлик і Гриць Гарматій, насвітлювали діяльність Франка в різних ділянках. В концертовій частині відспівано „Вічний Революціонер" Людкевича і „Мій Раю Зелений" селянина Якова Остапчука. Після концерту була спільна вечеря і промови, на які при кінці відповів ювілят. Якби він мав вдачу когута, говорив Франко, то йому з тих всіх похвал, виріс би на голові великий гребінь, але він почувається звичайним вояком й одиноким його бажанням є, щоб його співгромадяни тримали крок і не виштуркували других з ряду.

II

Филаделфія 1918

Перший концерт в пам'ять Івана Франка в Филаделфії відбувся в двоління смерти в Меркантіл Гол (тепер Українська Галя) при Френклін вулиці, дня 15-го червня 1918 року. У відозвах в приготовленні цього свята писали: „Два літа минуло, відколи не стало між живими батька відновленого українського слова, творця новочасної літератури української, піонера новочасного поступу, представника й основника хлопської радикальної і робітничої соціялістичної партії, представника наукового світу. Сорок кілька літ обробляв Франко цей переліг наш та зробив з нього цвітисту, запашну леваду, городець рожевий, великі розлогі поля повні дорогоцінностей". Свято відбулося заходом Просвітньо - драматичного Товариства ім. Івана Франка. Промовляли: Д. Якимів і Ф. Річинський. В концертовій програмі виступав: „хор наддніпрянських українців"; солісти: Емілія Корнат, Мирон Корикора і п-на Н. Дмитрусь; декламації — Стефанія Пашук, Н. Огродніцький, Т. Дороховський і Н. Малик.

Після концерту були вигравки на образи Івана Франка, Тараса Шевченка і В'їзд Богдана Хмельницького до Києва.

III

Филаделфія 1956

Святочна академія для вшанування 100-ліття народин Івана Франка відбулася у Филаделфії в суботу, дня 29-го вересня, в авдиторії Дівочої Вищої кШоли при 17-ій і Спрінгґарден вул. Промовляли д-р Матвій Стахів і Едвард Попіль. Мішаний Хор „Кобзар", під проводом д-ра Антона Рудницького виконав „Пролог до Мойсея" (А. Рудницького), „Вічний Революціонер" (Лисенка) і кантату „Єднаймося" (Стеценка). Галина Ганін віддеклямувала „Великі Роковини" Франка, а арт. Клявдія Кемпе-Гош „Пролог" до Мойсея (Франка). Баритон Михайло Мінський відспівав „Давно, давно те діялось" (Лятошинського), „Місяцю князу" (Лисенка) „Не знаю, що мене до тебе тягне" (А. Рудницького), „Твої очі як те море" (Мейтуса) і „Цехмістер Купер'ян" (Мейтуса). Фортепіяновий супровід: Лідія Бульба і Роксоляна Огроднік. Програмка була прикрашена гарними знімками з портрету Івана Франка (роботи Івана Труша) й Іван Франко, як учень третьої кляси гімназії.

Авдиторія, яка вміщувала поверх 1,000 слухачів, була виповнена святочно настроєною публікою.

П. Д.

Відкриття Видавництва М. Денисюка

В п'ятницю 2-го листопада 1956 р. відбулося посвячення і відкриття Видавництва Миколи Денисюка в Шикаґо при 2228 Вест Шикаґо Евеню.

Відкриття відбулося у формі товариської зустрічі з представниками місцевого громадянства, під час якої о. д-р М. Ваврик, ЧСВВ довершив акту посвячення і виголосив привітальну промову. Промовляли ще пп.: Теодор Курпіта, проф. Юліян Каменецький, мґр. Роман Голод, Зенон Голубець і проф. д-р Ілля Витанович.

Видавець Микола Денисюк у своїй програмовій промові, подавши цілі святкової зустрічі, проаналізував теперішній стан українсько-видавничого руху та з'ясував напрямні й методи своєї видавничої праці.

Ціллю зустрічі було почати з Богом новий етап видавничої праці, нав'язати контакт з місцевими українськими науковцями, літераторами, журналістами та мистцями образоворчого і музично - вокального мистецтва, з метою згуртувати їх у творчій співпраці з видавництвом та започаткувати створення їх професійної організації у формі Українського Літературно - Мистецького Клюбу в Шикаґо.

Щодо ситуації на видавничо-книгарському ринку, то за загально прийнятою опінією існує брак широкого читача української книжки. Пан Денисюк не поділяє цілковито цієї „самозрозумілої істини", бо, на його думку, український читач на чужині ще таки є і навіть шукає за доброю книжкою, але при цьому він має свої вимоги. Не всі наші видання своїм змістом і оформленням можуть задовольнити українського читача. Українського читача не можуть задовольнити неохайні здебільша фотокопії старих крайових видань. Також не можна вимагати від українського читача, щоб він „масово" купував і читав всі „видання авторів", що часто появляються без жадної редакційної і ліературної обробітки, а вже не кажучи, що без мистецько - графічного, але без всякого естетичного оформлення. Також за аналізою п. Денисюка, з незалежних від наших літераторів причин, нема в рукописах замітніших літературних полотен, що лежали б, не маючи видавця і читача. Навпаки, при складенні видавничої програми є не абиякі труднощі. Практика виказує, що видані вже по цей бік залізної заслони замітніші нові літературні появи випродані і їх на книгарських полицях нема. Тому загальний висновок такий, що нам треба дбати про добру книжкову продукцію і в гідній формі її подавати українському читачеві.

Видавництво Миколи Денисюка при поширюванні своїх видань не відкликається до громадянства купувати їх з громадсько - патріотичного обов'язку, бо свої видання, тобто журнал „Овид" і книжкові видання призначає для читачів, які ще відчувають потребу їх читати, і на брак таких читачів Видавництво ще не нарікає.

Н. С.

ОКСАНА ЛЯТУРИНСЬКА В МІННЕАПОЛІСІ

Відома українська поетка О. Лятуринська перебувала кілька місяців у Вінніпеґу (Канада) у п. Ольги Войценко, де закінчила свою нову книжку „Бедрик", що незабаром вийде з друку. Дня 3-го листопада О. Лятуринська вернулася назад до Міннеаполісу, Мін.

З НОВИХ ВИДАНЬ

● **500 Ukrainian Martyred Women. Edited by Stephania Halychyn.** Published by the United Ukrainian Women's Organizations of America, Inc. New York, 1956, 160. (Обкладинка Петра Холодного).

● **The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences** in the U. S. Vol. V. No. 2, 3, (16-17). Winter-Spring 1956. Ню Йорк, 1056, ст, 1055-1246.

Нова книжка про визвольні змагання західніх українців

(**Сидір Ярославин. Визвольна боротьба на Західньо-Українських Землях у 1918-1923 роках.** Филаделфія, 1956, ст. 184. Накладом гуртка прихильників. Обгортка мистця Петра Андрусева).

В передмові до цієї книжки автор стверджує, що наша молодь дуже мало знає про визвольну боротьбу західньо-українських земель, а старше покоління багато дечого призабуло. „Ще менше знає про цілість визвольної боротьби найновіша наддніпрянська еміґрація", для якої недоступна була вся та література, яка появлялася з цього боку Збруча. Це й спонукало автора видати цю книжку, в якій вміщені такі статті-розвідки: „Юліян Романчук — громадський діяч і політик" (ст. 7—15); „Призабутий державний муж — президент і диктатор ЗОУНР д-р Євген Петрушевич" (ст. 16—80); „Організація державної влади в Галичині в 1918-19 рр." (ст. 81—119); „Галицька Армія, її постання, організація і дії" (ст. 120—156) та „Додатки" (ст. 157—180).

З цієї книжки Сидора Ярославина виходить, що її автор був чинним учасником багатьох подій, які описує. Черпав він свої інформації від таких осіб, як Юліян Романчук, Євген Петрушевич, д-р Кость Левицький, ген. Тарнавський та інші, яких він знав особисто. Автор використав теж обширну друковану літературу.

Головне зацікавлення автора — це визвольні змагання західніх українців в роках 1918-1923. Статтю про Ю. Романчука помістив автор тільки на те, щоб „зазначити, що 1-ий Листопад не прийшов, як „деус екс махіна", а був приготований десятками літ невсипучої культурно - освітньої, організаційної й політичної безкорисної праці людей-ідеалістів, без якої жаден нарід не може нічого тривалого збудувати".

Василь Стефаник казав про Юліяна Романчука (1842-1932), що це „найпочесніший і найбільш працьовитий провідник українського народу". Від нього в 1916 році д-р Євген Петрушевич перебрав головство Української Парляментарної Репрезентації в Відні.

В розвідці про Є. Петрушевича автор старається реабілітувати того нашого визначного політика, або радше пригадати його теперішньому українському поколінню. „Д-р Є. Петрушевич — це найтрагічніша постать новочасної нашої історії. Він же був провідником найсвідомішої вітки українського народу, що видала УСС, Київських СС і Галицьку Армію, він був виразником її прямувань, носієм західньо-української політичної думки. Кришталево-чистого характеру, безкорисливий, з великим почуттям відповідальности, був безперечно одним із найкращих репрезентантів наших визвольних змагань. Та, мабуть, з ні одним із наших державних мужів не обійшлася доля так, як із ним".

Є. Петрушевич помер у 77-му році життя — 29-го серпня в Берліні 1940 року. „Не схилялися перед його домовиною прапори, не дефілювали учасники визвольних змагань. Заборонено навіть колишньому командантові бриґади попрощати його від Гал. Армії. А в 10-ліття і 15-ліття смерти колишнього Диктатора не було в нас кому помолитися за його душу".

Та Сидір Ярославин знає, чому українське громадянство забуло було Є. Петрушевича. Причина цього — це „хвилева радянська орієнтація д-ра Петрушевича та те, що його прихильники в краю зорганізували були т. зв. „Партію Праці", яка орієнтувалася на тодішню Рад. Україну". Автор називає той факт „помилковим кроком" д-ра Петрушевича, і старається *виправдати його помилками* інших українських політиків. Та видко, що громадянство наше інакше дивилося на цю справу, і внаслідок цього „д-р Петрушевич відходив поволі в забуття".

Коли тепер читається працю С. Ярославина про ті, не такі то давні, часи, то теперішньому молодшому читачеві, мабуть, важко буде зрозуміти оте розходження між галичанами й наддніпрянцями, про яке згадується в тій книжці. Справа не в тому, хто „завинив", тільки в тому, що взагалі ота злочинна витрата енерґії була тоді можлива.

В двох дальших розділах автор подав, як була зорганізована державна влада в Галичині в 1918-1919 роках та як виникла і як діяла Галицька Армія. В „додатках" подані проєкти різних перемир'їв, договорів та статутів, які відносилися до Західньої Области Української Народної Республіки.

„Галицька Армія обновила приспані віками неволі державницькі традиції в Галичині... та на цілий рік продовжила визвольні змагання на Наддніпрянщині. Вона була носієм визвольних соборницьких ідей та захоплювала ними маси. В ім'я цих ідей застелила вона трупами своїх вояків цілу Правобережну Україну".

Автор бажав би, щоб його книжка вказувала читачеві на деякі істини, які в нас ще не є загальновідомі. Між ними найважливіша є така правда: „У хвилинах боротьби за існування нації ввесь нарід мусить іти одною лавою, бо розбиття народу, особисті амбіції і партійна гризня мусять довести до катастрофи".

Л. Луців

З наукових конференцій УВАН у Канаді

Проф. Яр. Рудницький: „Чи справді криза франкознавства?"

З нагоди цьогорічного Франківського ювілею УВАН в Канаді запланувала цикл викладів із франкознавства, що висвітлюватимуть різні проблеми з життя і творчости великого Каменяра.

Перший інавґураційний виклад під заголовком „Чи справді криза франкознавства?" відбувся в неділю 28 жовтня в Вінніпеґу в УНДомі. Не зважаючи на низку інших імпрез, що відбувалися в тому самому часі, добірна публіка виповнила простору залю УНДому й вислухала півторигодинної доповіді проф. Яр. Рудницького на згадану тему.

У протилежність до широко розповсюдженого погляду, що ми тепер переживаємо „кризу франкознавства" і що „еміґрація не дописала в гідному відзначенні франківського ювілею", автор доповіді заступав погляд, що відзначення століття з дня народин і 40-ліття з дня смерти Івана Франка проходить задовільно й Франківський рік (який ще не закінчився) приніс уже багато цікавих і цінних виявів зросту Франкового культу й досліду Франкових творів і життя поета. Такі факти, як Франківські концерти, академії, постанова його творів на сцені, вистави його видань і т. п. виразно свідчать про зріст культу великого Каменяра серед українців по цей і той бік залізної заслони. Коли йде про франкознавство, то тут насамперед треба назвати два різні місцем і характером видання творів Франка в двадцяти томах: еміґраційне, реалізоване видавництвом „Книго-Спілка" в Ню Йорку, і підсовєтське, здійснене Видавництвом Художньої Літератури в Києві. Окремо автор обговорив праці про Франка. Під цим оглядом продукція підсовєтської України перевищає справді еміґраційне франкознавство, зосереджене передовсім в наших наукових установах УВАН і НТШ, але це перевага кількісна, а не якісна. Тут доповідач наявними фактами ілюстрував підсовєтське франкознавство, що розглядає творчість Франка передусім із двох становищ: його соціялістичних кличів та становища до російської літератури. Велика роля Франка у видвигненні української національної проблематики, його загальнолюдських ідей і гасел, врешті в ознайомленні України з Заходом і Заходу з Україною, ці проблеми зі зрозумілих причин не можуть знайти об'єктивного зрозуміння й дослідження в Україні. Тим то перед українством в діяспорі стоїть велике й відповідальне завдання — надолужувати втрати українського франкознавства. Автор подав цікаві інформації про те, що вже зроблено в цьому напрямку й головно про праці, що є в підготові й вийдуть друком у найближчому часі.

Б. Г. С-р

Юрій Богачевський виступить у програмі нюйоркської радіовисильні

Юрій Богачевський

В рямках пописових авдицій Музичних Шкіл Ню Йорку, що будуть передавані у програмі нюйоркської радіовисильні WNYC в суботу, 24 листопада 1956 р., від год. 10.30 до 10.55 ранку, молодий український басбаритон Юрій Богачевський відспіває твори Генделя, Цести і Моцарта, при фортеп. супроводі П. Кеннет Нюбури.

Студент консерваторії, Юрій Богачевський має за собою вже деякий досвід на американській сцені. Влітку ц. р. він співав в літнім театрі в Алентавні, Па., а потім був заанґажований до музичної комедії в театрі „Пейпер Мілл Плейгавз" в Мілбурн, Н. Дж., де тепер виступає в опереті „Кіс мі Кейт".

Незвичайні голосові кваліфікації нашого молоденького співака, гарні поступи в консерваторії в клясах оперного співу і драматичного мистецтва, як також успішні виступи в оперетах: Плейн енд Фенсі, Ді Кінг енд Ай, Кісмет, Шовбовт, Кіс мі Кейт — надійно попереджують згаданий на вступі його публічний виступ у радіовій програмі WNYC.

Фото-Кіно Аматор

КРОК ВПЕРЕД

3-го листопада ц. р., в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку відбулися, за почином Ініціятивного Комітету, Основуючі Збори для зорганізування Об'єднання Працівників і Любителів Фотографії а Кінематографії,* як осібної секції при Літературно-Мистецькому Клюбі. На цих зборах було присутніх двадцять осіб, активних у ділянці фотографії і кінематографії (див. фото нижче). Збори, від імені Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку, привітав голова Клюбу проф. Сергій Литвиненко, і по формальностях вибрання президії преступлено до ділових нарад. В програму зборів входили: реферат про потребу і цілі Об'єднання, дискусія про цілі, плян праці, назву, становище до Літ.-Мист. Клюбу, статут, правильник і вибори Управи Об'єднання. По рефераті і дуже діловій дискусії, в якій брали участь майже всі приявні і які вичерпували всі проблеми, зв'язані з потребою заснування об'єднання, цілями і проєктами пляну праці, приявні рішили одноцушно створити Об'єднання, як осібну секцію при Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку і вибрали Управу товариства в такому складі: Софрон Федів — голова, Омелян Степпин — заступник голови, Ірина Фединишин — секретарка, Микола Твердовський — касир, О. Марак — господар (див. фото).

Через брак часу неможливим було розглянути на цих зборах і затвердити внутрішній правильник Об'єднання, і для цієї цілі вибрано Комісію з трьох осіб: проф. Іван Верб'яний, мґр. Володимир Грицин, інж. Роман Загайкевич. (Див. фото). Комісія ця має випрацювати проєкт внутрішнього правильника Секції у погодженні його з статутом Літературно-Мистецького Клюбу, предложити проєкти назви Т-ва та проєкт висоти членської вкладки. Всі ці справи будуть предложені на найближчих зборах, на яких вони будуть піддані дискусії. Збори ці відбудуться негайно по тім, як Комісія повідомить Управу Товариства про остаточне виготовлення дотичних проєктів.

Ціллю Об'єднання, як виходило із реферату і вичерпної дискусії, є в першу чергу згуртувати всіх працівників і любителів фотографії та кінематографії для того, щоб спільними силами підносити мистецький і технічний рівень у цих, дещо занедбаних, ділянках української культурно - мистецької праці. Перед виходом на еміґрацію цю працю вело Українське Фотографічне Товариство у Львові (УФОТО), яке поза нормальною клюбовою діяльністю провадило курси для початкуючих фотоаматорів, уряджувало виставки фотографіки і видавало відомий журнал - місячник „Світло й Тінь". Воєнна хуртовина перервала діяльність УФОТО, а розпорошення по світі колишніх членів цього Товариства унеможливило відновити цю діяльність зараз по закінченні війни на еміґрації.

Більше як п'ятнадцятилітній період часу, що пройшов без організованої праці у цих ділянках мистецтва, спричинив дуже поважне обниження загального мистецького і технічного рівня у цих ділянках. Цей період часу унеможливив мистецьку і технічну критику, селекцію і виховання молодого нарибка будучих працівників і любителів фотографії та кінематографії. Відсутність Товариства, яке могло б активно повести цю працю, уряджувати періодичні покази і виставки, дати можливість показати себе і побачити інших — відбирало охоту багатьом працівникам і любителям фотографії та кінематографіки зайнятися поважною працею в цих ділянках, яка б мусіла результувати у найвищих мистецьких і технічних досягненнях. З другого боку, ідеальні обставини, головно в Північній Америці і Канаді, дають найбільші можливості розвиватися кожному індивідуально і організовано в відповідному Товаристві чи клюбі, бо технічні засоби для творчої праці і добрі матеріяльні умовини, у яких ми живемо на еміґрації, повністю це забезпечують. Заснування Українського Фотографічного Т-ва є, без сумніву, дуже поважним кроком вперед для того, щоб надолужити втрачене і поставити українську фотографіку і кінематографіку на вищому мистецькому й технічному рівні.

Дуже важливою проблемою при заснуванні Товариства було те, чи воно має об'єднувати лише любителів (аматорів), чи має бути об'єднанням і любителів і професіоналістів у цих ділянках. Рішено цю справу на користь загального об'єднання і любителів і працівників. Відомо, що ці обидві ділянки тісно між собою пов'язані основними технічними процесами, і дуже часто буває так, що професіональний фотограф є в тому самому часі аматором кінематографії. Буває часто і навпаки. Тому членство не повинно бути обмежене лише до професіоналістів або любителів. З другого боку, у цій широкій прогалині часу, яка заіснувала з причин війни, одиноко професіональні працівники могли провадити свою діяльність на високому рівні, і тому їх досвід зможе бути використаний для добра Товариства. Очевидно, що при виставленні праць, на виставках чи показах, завжди буде можливість зазначити, чи дана праця є аматорським досягненням, чи твором професіоналіста. У найширшому, мистецькому розумінні проблеми це не відіграє ніякої ролі, і мистецький твір оцінюється не за тим, хто його виконав, аматор чи професіоналіст, а за тим, чи заключає він у собі елементи мистецького твору. У наших теперішніх умовинах в Америці кожний аматор може стати професіоналістом у цих ділянках, — і тому поділ на професіоналістів і аматорів давав би товариству багато клопотів. Пригадаємо, що членами у найбільшому фотографічному товаристві Америки, Фотографік Сосайті оф Амеріка, є досьогодні найкращі професіональні сили в ділянці кінематографії в Голливуді, поруч із аматорами фотографіки. Теж і мала кількість працівників і любителів української фотографіки і кінематографіки взагалі не дозволяє на такий поділ.

Дискусія виявила побоювання, що натиск на мистецький рівень у цих ділянках може перестрашити деяких аматорів від участи у членстві. Ці побоювання неоправдані. Ні в якій ділянці мистецтва мистець не родиться мистцем, але мусить розвивати себе і перейти всі стадії технічної праці, всі стадії шукання, щоб дійти до мистецтва і досконалости. До цього можна дійти лише наполегливою працею і студіями, охотою піддати себе загальній критиці, скористати з досвіду інших у технічних досягненнях. А досягнути цього можна у великій мірі членством у товаристві, що свою діяльність скеровує в тому напрямі. Крім цього — спортова, репортажна чи комерційна фотографіка входить у ділянки т. зв. ужиткового мистецтва, де можуть працювати з успіхом аматори, що не кладуть особливого натиску на чисте мистецтво. Шлях до мистецтва провадить через початкові щаблі у даній ділянці, і тому фото- та кінопочатківець повинні ті перші щаблі перейти з найбільшою увагою, без найменшого почуття меншовартости.

Одною з найбільших цілей товариства буде зорганізувати курси для початківців, головно фотографіки. Такі курси мали великий успіх в УФОТО у Львові, і думаємо, що особливо молодь скористає з цієї можливости. В пляні є теж урядження відповідної працівні, вивінуваної у відповідну апаратуру не лише для початківців, але й для всіх фотоаматорів, які зможуть поширити свою працю, не обмежуючи її до потиснення гудзика на фотокамері, але запізнаючись з цілим процесом роблення фотографії і не залишаючи своїх фотографій для виконання і викінчення комерціяльним лябораторіям. Це у великій мірі спричиниться й до піднесення мистецького рівня, — а з другого боку не змушуватиме уряджувати свою власну фотоляборaторію, яку часто неможливо урядити головно із-за браку місця у помешканні, а коли йде про найновіші кольорові процеси — із-за великих коштів урядження.

У дискусії обговорено теж програму поодиноких сходин Товариства. Такі сходини мали б відбуватися раз на місяць в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, з тим, щоб на них, по найменшій втраті часу, призначеного для полагодження формальних справ, зв'язаних з діяльністю Товариства, майже весь час був призначений для того, щоб приявні мали можливість запізнаватися з найкращими мистецькими чи технічними досягненнями з ділянки кольорової та чорно - білої фотографії та кінематографії, а після того провадити відповідну критику і дискусію. Ці покази мали б бути сполучені з відповідним рефератом, що його провадив би той член, який висвітлював діяпозитиви чи фільми. На сходинах мало б бути посвячено трохи часу й для того, щоб поодинокі члени ділилися відомостями про нові процеси чи нову апаратуру, даючи вичерпні інформації, де можна ці новинки побачити і простудіювати. Про добір програми, яка б давала найбільшу користь для приявних членів і гостей, мала б дбати Управа Т-ва, своєчасно повідомляючи всіх членів.

Як згадано на початку цієї статті, на найближчих сходинах Об'єднання мають бути затверджені: внутрішній правильник Т-ва, назва Т-ва і висота членської вкладки. Ініціятивний Комітет, що скликав Основуючі Збори, ужив назви: „Об'єднання Працівників і Любителів Фотографії та Кінематографії, як Секції при Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку". Ініціятивний Комітет ужив цієї довгої назви для того, щоб повідомити про такі збори, і не думав, що ця назва буде остаточною. Комісія Правильника має представити на найближчих сходинах проєкт такої назви для Т-ва, що відповідала б найкраще лінґвістичним, технічним і пропаґандивним вимогам.

До часу скликання найближчих сходин Т-ва буде виготовлена спеціяльна анкета, у якій кожний, хто її одержить, має подати у відповідних рубриках своє ім'я, адресу, ділянку, в якій працює, ділянку, якою особливо інтересується, апаратуру, яку має, і заяву про своє бажання вступити в члени Т-ва. Щоб могти розіслати цю анкету до всіх заінтересованих, а рівночасно нав'язати контакт з фото-кінопрацівниками та любителями не лише в метропольтальній окрузі, але й в цілому світі, вміщуємо на іншому місці нашої сторінки спеціяльний купон, на якому прохаємо подати ім'я, прізвище і адресу, на яку Управа Т-ва зможе вислати згадані вище анкети. Цей купон треба витяти і переслати на адресу секретарки або голови Управи Т-ва, яка подана на купоні.

День 3 листопада записаний у світовій кінематографії великими літерами, бо в той день 1928 року продемонстровано вперше звуковий фільм в Америці. Отже, він символізує величезне досягнення у цій ділянці. Припадково дата 3 листопада 1956 року була також датою заснування Українського Фотографічного і Кінематографічного Товариства на еміграції. Віримо, що й у культурному значенні цей день позначиться початком нових, кращих осягів у цих ділянках мистецтва. Цих осягів зможемо добитися невпинною працею над самими собою і відданням частини труду для добра фото- і кіно- Братства, яке, згуртоване у Товаристві, зможе ці труди належно оцінити і показати їх широкій громадськості.

С. Федів

Учасники Основуючих Зборів Українського Фотографічного і Кінематографічного Товариства, Секції Українського Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, в дні 3-го листопада 1956 р., в залі Літ.-Мист. Клюбу. — Члени Управи Т-ва: Софрон Федів, голова (стоїть 1-ий зліва); Осип Марак, господар (стоїть 2-ий зліва); Омелян Степпин, заст. голови (стоїть 8-ий зліва); Микола Твердовський, касир (сидить 1-й зліва); Ірина Феденишин, секретарка (сидить 2-а зліва) Перший зправа сидить голова Літ.-Мист. Клюбу в Ню Йорку — проф. Сергій Литвиненко.

* Назви цієї ужив Ініціятивний Комітет у своїх проголошеннях і вона не є ще остаточною назвою Т-ва.

ФОТОГРАФІЯ І МИ

Удосконалення камер і фотографічного матеріялу не йдуть впарі з піднесенням мистецького рівеня фотографії. Коли сьогоднішні камери й фільми, які дають фотоаматорові великі можливості, порівнюючи з камерами з-перед другої світової війни, досконалі, то аматорська фотографія під оглядом її мистецької вартости не так далеко пішла вперед. Ще й сьогодні подивляємо старі фотографії, які коштували авторові чимало уваги, терпеливости й труду.

Легкість фотографування, світломіцні й скомпліковані камери, дешевий фотоматеріял — це чинники, які часто не допомагають фотоаматорові, але псують його. Замість дбайливого шукання й охоплення мотиву, він робить кілька, а то й кільканадцять різних фотографій, з яких, певно (як йому здається), котрась буде добра. Правда, добра фотографія є подекуди вислідною щасливого випадку. І добрі фотографії трапляються людям, які перший раз у житті взяли в руки камеру, але серйозному аматорові не вільно розраховувати на випадковість, бо лише дбайливе дібрання мотиву, композиція образу, освітлення, використання технічних досконалостей камери і її додатків (як напр., фільтрів), а також вартостей матеріялу (фільму) свідчать про мистецький рівень фотоаматора.

Сьогодні можна бачити чимало фотоаматрів у всіх культурних народів, які намагаються додержувати кроку розвиткові фотографічного мистецтва.

Придивімось до наших фотоаматорів у Америці з так зв. нової еміграції, наскільки вони виявляють себе в умовинах американського добробуту. Щоправда, тут і там на американських виставках між нагородженими трапляються й українські імена. Але це — люди, яких, як фотоаматорів, не видно в нашій спільноті. Це, очевидно, наслідки того, що українські фотоаматори, незалежно від пороблених у тому напрямі деяких зусиль, ще й досі не зорганізувалися.

Перед другою світовою війною в Західній Україні (Галичині) в дуже тяжких умовинах життя невеликий гурт фотоаматорів об'єднався в товариство „УФото", яке влаштовувало виставки й видавало свій журнал „Світло й Тінь", що в той час дорівнював подібним виданням державних народів.

Свобідне життя в Америці, добробут, висока фотографічна техніка, багаті різнородні мотиви не сприяють чомусь розвиткові аматорської фотографії серед наших земляків.

Деякі добрі й знані фотоаматори, які приїхали сюди, закинули зовсім фотографію, а багато молодих, озброєних у найкращі камери „кліпсають", не прив'язуючи д того великого значення. Проявляючи чужі фільми, я мав нагоду пізнати багатьох фотоаматорів, але таких, що присвячували б фотографії більше уваги, було дуже мало.

Певно, що спосіб життя в Америці, погоня за грошем, „овертайми", стандартний відпочинок (уліті 100 миль „карою" за містом) — все це не сприяє поважному трактуванню фотографії. До того часто й мешкання (при всьому комфорті з телевізією й холодільнею), замалі, щоб можна було самому вдома робити фотографії. А робити їх фотоаматор мусить сам, якщо ставить до своєї фотографії серйозні вимоги. Во швидке й стандартне викінчення його праці в фірмі, що виконує роботи масово, ніколи не дасть того, що аматор хоче й може зробити сам.

Тому одинокою й найкращою дорогою до піднесення рівня наших фотоаматорів — було створення українського фотографічного товариства, яке допоможе й дасть можливості кожному такому фотоаматорові показати себе.

Це товариство, в якому будуть зустрічатися його члени й обмінюватися досвідом, може дешевим коштом влаштувати спільну „темницю", де фотоаматори зможуть самі викінчувати свої праці, а згодом і видавати свій ілюстрований журнал, який покаже наших фотоаматорів і значно спричиниться до розвитку, на досі занедбаному культурному відтинку, нашого життя.

М. Грицин

Фотографія в СССР

В американському фотографічному журналі „Popular Photography" з місяця жовтня появилася цікава стаття на тему фотографії на підсовєтських землях.

На основі зібраного матеріялу автор твердить, що після смерти Сталіна і з послабленням (?) політичного режиму почався за залізною заслоною небувалий розвиток фотографії. Там, де ще недавно фотоаматора уважали за шпигуна і ніхто, якщо він не був партійцем, або професійним фотографом, не рискував прилюдно робити знімок, сьогодні, можна зустрінути фотоаматорів, які залюбки фотографують й цікавляться камерами, що їх бачать у приїжджих чужинців. Щоправда, друковані в журналах світлини ще й досі обтяжені в більшості пропаґандивною тематикою,але помічається вже й суто мистецький підхід до фотографічного об'єкту.

Свинарка, колгоспник і „героя труда" поволі пересуваються на дальший плян, а на їх місце приходять більш мистецькі сюжети.

Камери в Совєтському Союзі продукуються непогані. На місце тяжких платівкових камер і репрезентативного наслідування Лайки „Феда", прийшли після зайняття Східної Німеччини (Єна) нові наслідування німецьких моделів. Модель славного Цайсового Контакса з назвою „Київ" (Києв) продукується в Україні. Порівнюючи до старого німецького Контакса або до тих моделів, що їх продукують німці в Західній Німеччині, він недосконалий, але, очевидно, кращий від старого Феда, що дуже невдало і тільки зовнішнім виглядом наслідував німецьку Ляйку. Перші проби продукції „Києва" були невдалі. Досить згадати, що Швеція (на превелику втіху західних німців) відіслала була першу замовлену посилку цих камер назад, квестіонуючи їх прецизність.

Все ж таки совєтська продукція (певно завдяки німецьким технікам) має вже сьогодні всі роди камер на власному ринку.

Згаданий „Київ" — це дорога камера з світломіцною оптикою 1:2. Дешева 35 мм. камера це „Сисна".

Професійні фотографи найчастіше користуються дзеркальною одноокою камерою „Зеніт", подібною до Контакса Д, що продається в ЗДА під кількома назвами. „Зорки III" подібна до Ляйки досконаліша за „Феда". Навіть така камера, як американський „Поляроїд", що робить готову знімку за 60 секунд, знайшла наслідування в камері „Момент".

Появилися теж нові камери на фільм більшого формату. Їх репрезентує „Москва", збудована на зразок камер такого типу Цайса, які мають семафоровий шукач образу.

Хоч тих камер відносно до купівельної спроможности підсовєтського фотоаматора досить багато, совєтським людям більше подобаються камери західньоевропейські. Вувають випадки, коли власники камери „Київ" пропонують свою зовсім нову модель за стару модель німецького Контакса, добавляючи ще й доплату.

Західньоевропейські і навіть американські камери знані в Совєтському Союзі, зате зовсім нема японських камер, які на світовому ринку починають займати передове місце.

Годі передбачити дальший розвиток підсовєтської фотографії, бо це все, як і життя підсовєтської людини, залежить від політичного режиму.

Гр.

ПЕРША КАМЕРА З АВТОМАТИЧНОЮ ДІЯФРАГМОЮ

Одною з найбільш цікавих вісток, що появилась у пресі в першій половині цього року, було проголошення фірми Вел і Говел про випущення на ринок автоматичної магазинної кінокамери для 16 мм. фільму. Камера ця має назву Вел і Говел 200 ЕЕ. Автоматичність її полягає в тому, що в ній застосовано вперше методу повного автоматичного наставлювання діяфрагми. Дістається це в той спосіб, що прислона (діяфрагма) камери механічно сполучена із електричною фотокоміркою, такою, яку тепер застосовується широко в світломірах. В залежності від інтенсивности світла, що падає в об'єктив камери і в рівній мірі діє також на фотокомірку, вміщену під об'єктивом, одержується зміни в напрузі електричного струму фотокомірки, а ті зміни механічно переноситься на відповідний механізм, який відкриває або замикає прислону об'єктиву. Така є теоретична підстава для діяння цієї камери.

В практиці, однак, електричний струм фотокомірки був би заслабий, щоб порушувати механізм прислони. І тому ці зміни напруги перенесено на маленький електричний мотор, який у свою чергу порушує діяфрагму. Електричний мотор порушується маленькими сухими батеріями з напругою 1.34 вольта. В сполученні з цим механізмом є ще й другий механізм, при помочі якого можемо переднаставити камеру на відповідну чулість фільму, вживаного в камері, і то в границях від 10 АСА до 100 АСА, що практично дає змогу вживати в камері всіх фільмів — кольорових і чорно-білих — які маємо на ринку. Сама камера своїми вимірами мало різниться від звичайної магазинової камери Вел і Говел, з незначно збільшеним дном камери, де міститься механізм і вимінні батерії. Батерії, які треба час від часу вимінювати, коштують 3 доляри, одначе це не становить великої позиції у фільмуванні цією камерою, бо одним комплектом батерій можна перефільмувати 175 магазинів, тобто коло 8,000 стіп фільму. У кожному часі, коли заходить потреба, можна вилучити механізм камери і фільмувати нею так, як звичайною камерою, не вживаючи автоматичного наставлювання прислони.

Автоматичне наставлення прислони об'єктиву камери має величезне значення в практиці, і то як для аматора, так і для фахового фільмовця. Аматорові дозволяє воно без найменшого труду одержувати правильно насвітлені кадри. Це — дуже важлива річ у фільмуванні з уваги на те, що аматор висвітлює у своєму проєкторі той самий фільм, який біжить при зніманні в камері, і не має найменшої змоги поправляти недосвітлені кадри через копіювання їх (так, як при фотографії), бо це зв'язане було б з великими коштами, потрібними для виготовлення нової копії. Також і для цієї методи, поминаючи кошти, існують границі, і не завжди вдається поправити зле насвітлений фільм через поправлену копію. Правильне насвітлення відіграє преважливу ролю у кольоровому фільмуванні, бо тут рівновага красок і правильність віддавання природних кольорів залежать лише від правильного насвітлення фільму при зніманні. За помічю автоматичної прислони аматор позбувається потреби шукати в табелях чи відчитувати на світломірі правильний час насвітлювання, бо за нього робить цю, зрештою чисто механічну працю, сама камера автоматично.

Для професійного фільмовця, особливо при фільмуванні репортажів та фільмів для телевізійного вжитку, автоматична камера є неоціненним інструментом з уваги на те, що таке фільмування відбувається в найрізноманітніших умовинах освітлення, а це вимагає постійного змінювання діяфрагми об'єктиву. Відомо, що кожна зміна в світлі, яка нас оточує, і зміни у віддаленні камери від об'єкту вимагають відповідного наставлення діяфрагми об'єктиву, згідно з відчитаними на світломірі даними. Це постійне змінювання і відчитування забирало фільмовцеві багато часу, а до того ж густо-часто фільмовець робив помилки в наставлюванні діяфрагми, і через те мусів викидати найбільш цінні кадри. Залишаючи справу правильного наставлення діяфрагми об'єктиву автоматичному механізмові, фільмовець може сконцентрувати всю свою увагу на правильне схоплення самого мотиву чи сцени і не роздрібнювати своєї уваги на технічні чинності.

Камера з автоматичною прислоною — величезний крок уперед в піднесенні технічного і мистецького рівня аматорських та професійних фільмів.

Ф.

З НОВИХ КНИЖОК

PHOTOGRAPHY — The Amateur's Guide to Better Pictures by Herbert S. Zim and R. Will Burnett, Illustrations and Diagrams by Herschel Wartik and Harry Mc Naught, видання Simon and Schuster — New York, 160 сторін 16-тки, 392 фотографій і діяграм, з тих 185 кольорових.

На американському книжковому ринку є багато добрих книжок про фотографію для початківців. Тому книжку-провідник Герберта С. Зіма й Р. Вілла Бернетта беру до рук з резервою. За нею промовляє чепурний зовнішній вигляд і знана фірма, що видає широко поширені книжечки - провідники із природи і туристики, знані як „золоті провідники (Golden Guides).

Цей найновіший фотографічний провідник надрукований на гарнім ілюстраційнім папері, що на нім добре виходять фотографії і діяграми, а їх є 392, з того 185 кольорових. Текст уложили два знані спеціялісти: проф. Герберт С. Зім — автор кількох Золотих Природничих Провідників і провідника по Південно - Західних Стейтах ЗДА — і проф. Р. Вілл Бернетт — знаний фотограф і винахідник.

Обидва автори вив'язуються із свого завдання добре. Вони дають у приступній формі вказівки й поучення з усіх ділянок аматорської фотографії. Початківець дістає поради, який апарат купити собі, при чім узглядені фотоапарати не тільки американських фірм, але й німецьких. У незвичайно приступній і ясній формі подані пояснення про основні питання фотографії: світломіць об'єкту, залежність часу насвітлювання від прислони, світлочутливости неґативного матеріялу, роду (ясности) зниманого предмету тощо. Приступний виклад ще більше удоступнюють незвичайно ясні діяграми й рисунки, часто кольорові. Аматори звертаються чимраз більше до кольорової фотографії, і вони знайдуть дуже ясні вказівки й поучення із тієї ділянки фотографії. Багато можна навчитися із добрих кольорових фотографій, що творять малощо не половину ілюстрацій.

Гарно й приступно подана робота аматора-світливця у власній темничці і цілий процес копіювання неґативів. Це важне, бо масове оброблення насвітленого неґативного матеріялу й масове продукування копій в апаратах-автоматах не може дати того, що дає індивідуальне оброблення копій.

Добре опрацьована техніка збільшувальних апаратів і збільшування великих копій та остаточне викінчування скопійованих образків.

Мало в котрім загальним підручнику для світливців так широко узглянена кольорова фотографія і є так багато гарних кольорових знімок, з яких може навчитись багато не тільки початківець у цій ділянці, але й заавансований аматор. Невелика ця книжечка дає теж добре введення у вищу форму фотографування, а саме у композицію.

Ціна — один долляр — виплатиться певно не лише початківцеві - світливцеві.

Івер

Проф. Іван Вербяний

КОМПОЗИЦІЯ І 35 ММ АПАРАТИ

Малокаліброві фотоапарати завоювали нині фотографічний ринок. Вони здобувають собі чимраз більше серця фотоаматорів у формі кольорових діяпозитів-слайдів, що дають на екранах прекрасні образи розмірів квадратового метра і більше.

Тільки початківець задовольняється тим, щоб його знімки були гострі й у кольорах якнайбільше зближені до природних. Кожний, хто опанував сяк-так початкові кроки у фотографії, хоче чогось більшого й кращого. Він хоче, щоб знімка виявляла якусь думку, давала якусь у собі замкнену цілість, щоб предмети й особи були відповідно освітлені, несуттєве, другорядне виступало менш виразно, а то й розпливчасто тощо. Одним словом, початківець старається перейти від скоро схоплених моменток до образків, що вимагають більше часу, передумування, підходу з різних боків, студіювання ефектів. Він не задовольняється схопленням якогось моменту, якоїсь сцени, що сама насувається йому під апарат. Він компонує, уставляє сцену так, щоб вона якнайкраще відповідала тим вимогам, які він ставить до образу, що його хоче мати у своєму апараті.

І тут насувається цілий ряд труднощів, зв'язаних з малообразковими апаратами.

Найлегше й найвигідніше можна компонувати образи апаратами з матівкою або з дзеркалом. На матівці чи в дзеркалі є точно такий образ, який буде пізніше на кліші чи на фільмі. Світливець може прислонювати образ точно так, як він буде це робити під час насвітлювання неґативу. Він знає наперед точно, як буде виглядати його майбутня знімка.

Оглядаючи знімки передових світливців у фотографічних альбомах-альманахах, бачимо, що найкращі композиційні знімки зроблені дзеркальними і матівковими апаракальними і матівковими апарати Роллейфлекс).

Перша трудність із малообразковими апаратами полягає у тому, що образок у люнетовім шукачі дуже малий і важко докладно бачити всякі подробиці, роблячи групову чи компонуючи красвидну знімку. Рамові шукачі мають ще ту велику хибу, що вони ніколи не дають 100% певности, що те, що бачимо у них, буде покриватися із тим, що вийде на знімці (головно предметів близьких — т. зв. паралякса).

Друга велика трудність полягає в тому, що образок, який бачимо в шукачі — це не зовсім те, що маємо через об'єктив в апараті. В шукачі не можемо уживати різних прислон і наставляти на різні віддалення. Роблячи знімку, мусимо наставити і прислону й віддалення, і все це робимо насліпо, послуговуючись табельками, що з них вичитуємо потрібні нам дані.

І коли світливець з матівковим че дзеркальним апаратом вибирає те, що йому відповідає й дає той ефект, що йому потрібний, і все те бачить на матівці чи в дзеркалі ще перед насвітленням неґативу, то власники величезної більшости малообразкових апаратів не мають того всього. У маленькім шукачі образ може виглядати дуже добре, так, як ми хотіли б, щоб він вийшов на знімці, але на копії, що її відберемо у фотофірмі виходить щось зовсім інше, що дає зовсім інший ефект, який хотіли ми мати.

Само собою це зовсім не значить, що власники малообразкових апаратів, головно тих, що мають дуже малі шукачі, не можуть робити композиційних, ефектовних знімок, до яких можна ставити мистецькі вимоги.

До малообразкових апаратів, що мають дуже малі шукачі, можна за невеликі гроші докупити дочіплювальні (засувні) шукачі (дуже добрі японської продукції), які дають образ малощо менший від величини самої знімки (себто 24×36 мм). Є в продажу шукачі із вирівнянням паралякси для близьких предметів і з виритуваним хрестом, що є дуже важне при компонуванні.

Велику прислугу віддають т. зв. „шукачі мотивів" (Motivsucher), мініятюрні апаратики, що їх держимо в руці і бачимо в малім побільшенні докладно те, що хочемо мати на нашій знімці. Але вони без прислони й без наставлення на віддаль.

На фотографічнім ринку появляється щораз більше малообразкових апаратів, які мають великі шукачі, до того ще в них поле видження обмежене виразною білою лінією (нова Ретіна). Найкраще з тою преважною справою в апаратах, що мають дзеркальні шукачі (праобразом їх є славнозвісний німецький апарат Exacta), або в рефлексових мініятюрних апаратах, де образ, що його кидає об'єктив, заломлює призма на матівку. В останнім часі між рефлексовими (з призмою) апаратами вибивається на перше місце апарат Контафлекс, світової фірми Цайс-Ікон. В одних і других апаратах, чи в дзеркалі чи на матівці, маємо образ точно такий, який буде на фільмі.

При композиційних знімках приходить справа триніжка. Для роблення моментох його не треба, він до певної міри заважає, в'яже свободу рухів. Але, якщо ми мучимося цілі мінути, а то й більше, то хочемо, щоб зафіксувати вибране поле знімки дуже докладно, до того ще уживаємо великі прислони й через те час насвітлення здовжується. Без триніжка нам не обійтися. І так як досі була просто мода обходитися без триніжка, робити знімки із „вільної руки", так сьогодні бачимо чимраз частіше світливців, що носяться з триніжками й на більших торбинах на фотоапарати з приладдям є ремінчики, щоб причіпати триніжок. Це — найкращий доказ, ща аматори менше „цикають", а більше компонують.

Найкращим доказом того, як мало задовільним є малий шукач малообразкових фотоапаратів, є славнозвісна Лийка. Новий її модель „М" має вже досить великий шукач.

На кінець годиться згадати про одну важну річ — роблення записок. Як в усіх таких справах досвід грає преважну ролю, так і в фотографії. Хто не лінується й докладно занотовує все те, що він ужив при насвітленні кожної знімки, той збирає досвід, як поступити найближчим разом, щоб зробити ефектовну знімку в обставинах з попереднього разу. На жаль, величезна більшість аматорів лінується й збирає невдачі.

До Об'єднання Фото-Кіно Працівників і Любителів!
IRENE FEDENYSHYN
346 17th AVENUE — IRVINGTON, N. J.

Я інтересуюся фотографією (кінематографією) і подаю Вам свою адресу:

Ім'я і Прізвище ....

Адреса: ....

....

(Виповнити латинкою)

РІК III. „ФОТО-КІНО АМАТОР" Ч. 2 (8)
Сторінка для аматорів фотографії і кінематографії
Редаґує: Софрон Федів
Photography & Cinematography Page
Editor: Sofron W. Fediw
Адреса: „Svoboda" c/o Sofron Fediw, P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

ПАМ'ЯТІ АРНОЛЬДА ДАВИДОВИЧА МАРҐОЛІНА

Арнольд Давидович Марґолін увійшов в історію, як один з українських державників, будівників Української Народної Республіки і гарячий проповідник ідеї української державности серед інших народів. Як політичний діяч, він зрозумів і прийняв, як провідну ідею у своїй діяльності, конечність національного визволення і усамостійнення націй, усіх взагалі, а України зокрема.

Для політичних поглядів Арнольда Давидовича Марґоліна характеристичне те, що він постійно виступав як ідеолог державности, основаної на співпраці народностей, що населяють дану державу. Відомо, що цей принцип увіковічнено в III Універсалі Української Центральної Ради словами: „Український народ, довгі роки боровшися за свою національну волю, і нині її здобувши, буде твердо охороняти волю національного розвитку всіх народностей, на Україні сущих, тому оповіщаємо, що народам: великоруському, еврейському, польському та іншим на Україні признаємо національно-персональну автономію для забезпечення їм права і свободи самоврядування в справах їх національного життя . . ." Все життя А. Д. Марґолін був відданий ідеям дружби народів, відданий загальнолюдським ідеалам.

Арнольд Давидович народився і виріс у Києві, закінчив юридичний факультет Університету Св. Володимира. Ставши адвокатом у Києві, був з раннього періоду своєї діяльности зв'язаний з українськими демократичними колами. Після революційних подій 1905 року відома його участь, як оборонця, в справі молодих українських діячів, серед яких був Андрій Миколаєвич Лівицький.

В період 1917—20 років А. Д. Марґолін став одним з будівників Української Народної Республіки: був членом Українського Генерального Суду, заступником міністра закордонних справ, перебував на відповідальних дипломатичних постах.

Переїхавши в 1922 році до ЗДА, А. Д. Марґолін обороняв позиції української державности, активно діючи, як громадсько - політичний діяч, лектор, журналіст, написав і видав кілька книжок. Він був умілий і успішний у налагодженні зв'язків у американських політичних колах і серед політичних еміґрацій з різних країв. А. Д. Марґолін приділяв спеціяльну увагу налагодженню дружніх зв'язків між українськими і жидівськими колами. В Америці А. Д. Марґолін виступав як прихильник Української Демократичної Держави. Ідеї української державности проведені і в його книжках.

Арнольд Марґолін

Арнольд Давидович Марґолін був діяльним дослідником у галузі права і політичних наук. Його перша праця була надрукована в 1902 році у Петербурзі. В 1956 році вийшло дві праці А. Д. Марґоліна, в тому числі у виданні УВАН у ЗДА — книжка „Державний устрій Сполучених Штатів Америки".

У наслідок 55 років своєї дослідницької та літературної діяльности А. Д. Марґолін залишив багату літературну спадщину. Його дореволюційні праці здебільшого порушують питання права. Публікації пореволюційного часу переважно присвячені політичним проблемам. Широко відомі такі книжки А. Д. Марґоліна, як „Україна і політика Антанти", Верлін, 1921; „Жиди в Східній Европі", Ню Йорк, 1926. Книжка „З політичного щоденника — Росія, Україна і Америка", видана в ЗДА 1946 року, дає англомовному читачеві короткий нарис історії українського визвольного руху і одночасно є джерелом для вивчення історії української державности, подаючи оригінальні матеріяли з часів автора, як державника і дипломата.

З перших кроків діяльности Української Вільної Академії Наук у ЗДА А. Д. Марґолін став її активним співробітником, був членом-кореспондентом Академії. Після смерти А. І. Яковлева він був обраний керівником Правничої Секції УВАН у ЗДА. На конференціях Академії А. Д. Марґолін прочитав чимало доповідей, як наприклад, „Наука і політика", „Народи і уряди", „Дослідження питання політики ЗДА відносно СССР і України", „Георгій Федотов і його прогнози про будучину сучасної евразійської імперії та її поневолених народів".

А. Д. Марґолін був ініціятором заснування при УВАН у ЗДА Комісії для Вивчення Історії Українсько - Жидівських Відносин, в якій, крім українських учених (проф. О. Оглоблин, д-р Я. Чиж, д-р Л. Чикаленко та інші) прийшли до співпраці і жидівські дослідники, як от д-р Дж. Ліхтен, проф. Ф. Фрідман, д-р Я. Шацький. Арнольд Давидович завжди охоче відгукувався на всі прохання допомоги в праці Академії — переглядав матеріяли, давав поради тощо.

Я особисто був добре знайомий з Арнольдом Давидовичем, багато від нього навчився. Це була людина доброї волі і активної праці, молодий душею до останніх днів. Він добре ставився до людей, але рішуче розрізняв, як він висловлювався, „порядних людей" і „непорядних". Повторював, що в кожному народі є і добрі індивідууми, і погані. „Треба орієнтуватися на добрих", — казав він. Між іншим, цієї ж формули він уживав з тими, хто обвинувачував українців.

Арнольд Давидович був легкою і приємною людиною в товаристві. З тими людьми, яким він особисто симпатизував, він підтримував дружні родинні зв'язки, листувався. Своїй дочці, Любов Арнольдовні, Арнольд Давидович прищепив глибоку любов до України і відданість її боротьбі.

Висококультурною і принциповою людиною був Арнольд Давидович, інтелектуал на службі ідеї української демократичної державности. Він навіки лишиться у пантеоні борців за незалежну демократичну Україну.

Михайло Ветухів.

ЩО ПИШУТЬ НАШІ ЗАСЛАНЦІ З УРАЛУ

Нижче передруковуємо лист, недавно одержаний одним з іміґрантів в Америці. Страшною правдою про безпроглядну долю й гірке життя наших людей, вивезених большевиками з України, повіває з цього листа. Наївні спроби авторки злагіднити страшний зміст листа — не приховують чорної дійсности, яку створив Сталін, а продовжують гідні його наслідники.

Перші слова мосго листа Слава Ісусу Христу!

Дорогий Братчику та Братова! Я рішила до Вас написати пару слів про наше так далеке життя. Ми покищо з ласки Божої живі — здорові, але Вам кращого здоровля зичимо, яке ми маємо, а знаходимось, як Кирило уже Вам дечого писав, не у П., а у Караганді задля того, що у П. не було для нас місця, і ми найшли собі місце у Казакстані і жиємо слава Богу не зле — ні голі, ні голодні. Дорогий Братчику, що ти вислав Н. посилку, то для нас дуже болюче. Усе нараз не розкажеш тобі й соту частину. Коли нас вислали у Караганду в 1947 р. осінню на саму Покрову, ми поїхали тільки що на нас, а осінню, як знаєш: усе чоловік все літо працює, щоби на зиму було що їсти, а ми усе оставили дома, і ніхто не здумав за нас, а Н. був у той час головою сільради і не подумав вислати нам хоть кільодва муки, а нині такий добрий став. Описати тобі трудно усе, дорогий Братчику. Перший раз посилали на заробітки на Ураль. Я і Люба осталися дома, а тато й мама поїхали, так само нічого не взяли, тільки що на них було у лютім місяці, а ми осталися дома, то завидували тим, що померли, що їм добре. І ми скиталися по углам, бо до хати ніхто не принимав нас. Дорогий Врате, годі все описати. Тато жили рік на Уралю, у рік померли на жолудковий тиф. Мама бідна ховали самі, знакомі викопали яму, мама завили тата у коц, положили у скриню і загребали, як билину. А колись говорили тато: маю сини, буде кому нести мене на цвинтар і кому ховати. До того не дійшло, і ніхто не знає, де ті кості зложені, та хоть укупці та закопані, а Юркові зверха. Тата мама хоть у коц завили, а Юрка, як на світ, так і з світа — голий і зверха. Може я коли усе розкажу дальше. Не можу, бо ти пишеш — не нарікати. Ми не нарікаємо, тільки чому так, що всі люди дома укупочці, а ми де не були і що не виділи. Дорогий Братчику, ти пишеш, щоби ми їхали додому. Охота нам дуже додому, надоїло нам то, і ті роботи, ті шахти забрали здоров'я. Нам трудно їхати додому, були на Уралю і у Караганді, а ще хто знає, де бути думаємо навесні поїхати, як буде добра погода. Мама так хочуть додому, хоть подивитись, бо вже одинадцять років як не дома, а ми дев'ятий, і слабі, кашляють, дихавиця. Хоть би ще прожили, щоб тебе увиділи та розказали тобі своє пережиття. Дорогий Врате, я не знаю, чи ти мого листа розбереш, ти знаєш, яка я грамотна, сама із себе — мало приучилася. Коло нас покищо нічого нового. Стефан утопився в Німеччині, а К. там, де Іван, а Л. на Сибіру. Поздоровляєм тебе від щирого серця А. і Д.

7 вересня 1956 р.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини

УКРАЇНСЬКА ІМІҐРАЦІЯ В ЧІЛЕ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

організація вела цілу громадську працю. З жінок найбільш діяльною була п. Стефанія Ракоча, що живе тепер у Филаделфії.

Велике значення для українців в Чіле має і матиме Церква. Католики мали те щастя, що від самих початків зорганізували свою церкву і всі відправи відбувалися та відбуваються у ОО. Сакрементинів. Першим парохом був о. М. Павлюк, який всеціло посвятився тій першій українській парохії в Чіле. Тепер о. М. Павлюк в Канаді. Кожної неділі і свята сходяться українці-католики та деякі православні, щоб вислухати Служби Божої і опісля під церквою або в домівці коло церкви поговорити на різні теми. Спочатку також українці-православні частіше відвідували українську католицьку церкву, тому що і досі в Чіле немає української православної церкви. Однак, з часом зменшилася кількість українців - православних, що бували в українській католицькій церкві, і тепер ходять вони до чужонаціональних православних церков. Тепер парохом української католицької церкви є о. Августин Породько, салезіянин, молодий та дуже відданий українцям обох віровизнань священик. За його старанням ОО. Салезіяни вступили у своєму монастирі залю, з якої і досі користується Українська Громада. Він, цей священик, залишиться глибоко у пам'яті всіх українців-іміґрантів в Чіле.

З причин економічних українська іміґрація в Чіле починає зменшуватись. Деякі раніше виїхали до Арґентини, а тепер переїхали або збираються виїхати до ЗДА та Канади. Крім економічних причин, є й інші, які примушують наших братів шукати кращої долі, — передусім це бажання жити в більших українських скупченнях. Однак, ті, що залишаються в Чіле, будуть продовжувати розпочате діло.

● Англійський військовий командант в Порт Саіді, в Єгипті, обставив кордоном найбільш здисциплінованих вояків совєтський консулят та інші „делікатні" станиці в тому місті, щоб не допустити до порушення недоторкальности тих будинків і їх дипломатичного персоналу. Анатоль Чуйков, совєтський консуль, користає з кожної нагоди, щоб нацьковувати місцевих арабів проти окупаційних англійських військ.

• ПОВІДОМЛЕННЯ •

Українська Вільна Академія Наук у США
11½ Вест 26 вул. в Ню Йорку
В неділю, 25-го листопада 1956
о год. 3:30 по пол.
в приміщенні УВАН відбудеться
Засідання Історичної Секції і Чорноморської Комісії УВАН у США
Доповіді: — Н. Грицак
„Еспанське джерело 14-століття до історії Східньої Европи".
Л. Винар
„О. Кромвел і Б. Хмельницький".
Вхід вільний.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Оцим подаємо до відома, що
п. ДМИТРО БІЛЕЦЬКИЙ,
організатор У. Н. Союзу,
починаючи від 18-го ЛИСТОПАДА 1956 р.,
відвідає в цілях приєднування нових членів такі Відділи і місцевості в такому порядку:

Відділ 103 Milwaukee, Wis.	Відділ 179 St. Louis, Missouri
Відділ 376 Lublin, Wis.	Відділ 373 St. Louis, Missouri
Відділ 345 Minneapolis, Minn.	Відділ 463 St. Louis, Missouri
Відділ 385 Minneapolis, Minn.	Відділ 308 East St. Louis, Ill.
Відділ 402 Minneapolis, Minn.	Відділ 284 East St. Louis, Ill.
Відділ 487 St. Paul, Minn.	Відділ 40 Erie, Pa.
Відділ 356 Omaha, Nebraska	Відділ 60 Lundy's Lane, Pa.
Відділ 141 Lincoln, Nebraska	Відділ 11 Johnstown, Pa.
Відділ 323 Kansas City, Kans.	Відділ 300 Johnstown, Pa.
Відділ 493 Kansas City, Kans.	Відділ 467 Johnstown, Pa.
Відділ 355 St. Joseph, Mo.	Відділ 145 Altoona, Pa.

При цій нагоді прохаємо відділових урядовців і членів співпрацювати з п. Д. Білецьким в приєднуванні і збільшенні відділів новими членами.

Головна Канцелярія

Уряд Виховання наказує школам вчити про протилетунську оборону

Вашингтон. — Уряд виховання ЗДА наказує школам, щоб вчили своїх учнів про цивільну оборону та склали плян, що робити на випадок наглої необхідности. Уряд Виховання видрукував книжку з інструкціями про організацію протилетунської оборони на терені школи. В цій книжці є окремі розділи про евакуацію, бомбосховища, алярмову систему та контрольні центри. В цій брошурі говориться про те, що школи повинні включити в свій научний матеріял протилетунський вишкіл, а також громадянську оборону під час гураґанів, повені, землетрусу, експльозії і пожежі. Студенти шкіл мали б дбати про молодших дітей, бути післанцями та допомагати хворим. В шкільних будинках повинні бути зорганізовані осередки, в яких старше громадянство навчалося б про те, як на випадок потреби здійснювати цивільну оборону.

До ЗДА прибув перший транспорт мадярських втікачів

Ню Йорк. — В середу 21 листопада прибув до ЗДА. літаком із Відня в Австрії перший траспорт мадярських втікачів в кількості 41 осіб, між ними тринадцять дітей і двоє немовлят. Завантажилися вони у Відні у вівторок 19 листопада на літак, під спів мадярського національного гимну. Це будуть перші з-поміж 5,000 мадярських втікачів, ,що мають прибути до ЗДА в рямцях акту про допомогу вікачам. Цього ж самого дня виїхало до ЗДА літаком із Зальцбурґа в Австрії 30 мадярських втікачів. — Водночас із цим повідомляють з Парижу у Франції, що туди прибув перший транспорт мадярських втікачів і кількості 172 особи, спроваджених для поселення у Франції Французьким Червоним Хрестом. Всі вони одержать працю і мешкання.

● У голі будинку парляменту в східньому Берліні виставлено на продаж велику серію світлин, які викликали сенсацію і знаходять масових покупців: дівчата в купальному одязі на морських пляжах. До цього часу комуністична преса таврувала такі світлини, як „декаденцію гнилого Заходу".

У неділю, 25-го листопада, в церкві св. Тройці (21 вул. і 4 евню), після Служби Божої, з нагоди четвертої річниці з дня смерти

бл. п. Проф. В. І. ЛОРЧЕНКА

відбудеться

ПАНАХИДА

за спокій душі Небіжчика.

Друзів, Учнів і Знайомих прошу взяти участь в Панахиді.

ДРУЖИНА

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. Чорноморська Січ, Відд. 14, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в середу, 28-го листопада, в домі Чорноморської Січі при 508 18 Ев., о год. 8. вечір. Проситься прибути і вирівняти свої залеглості. — М. Басараб, предс.; М. П. Отрок, секр.

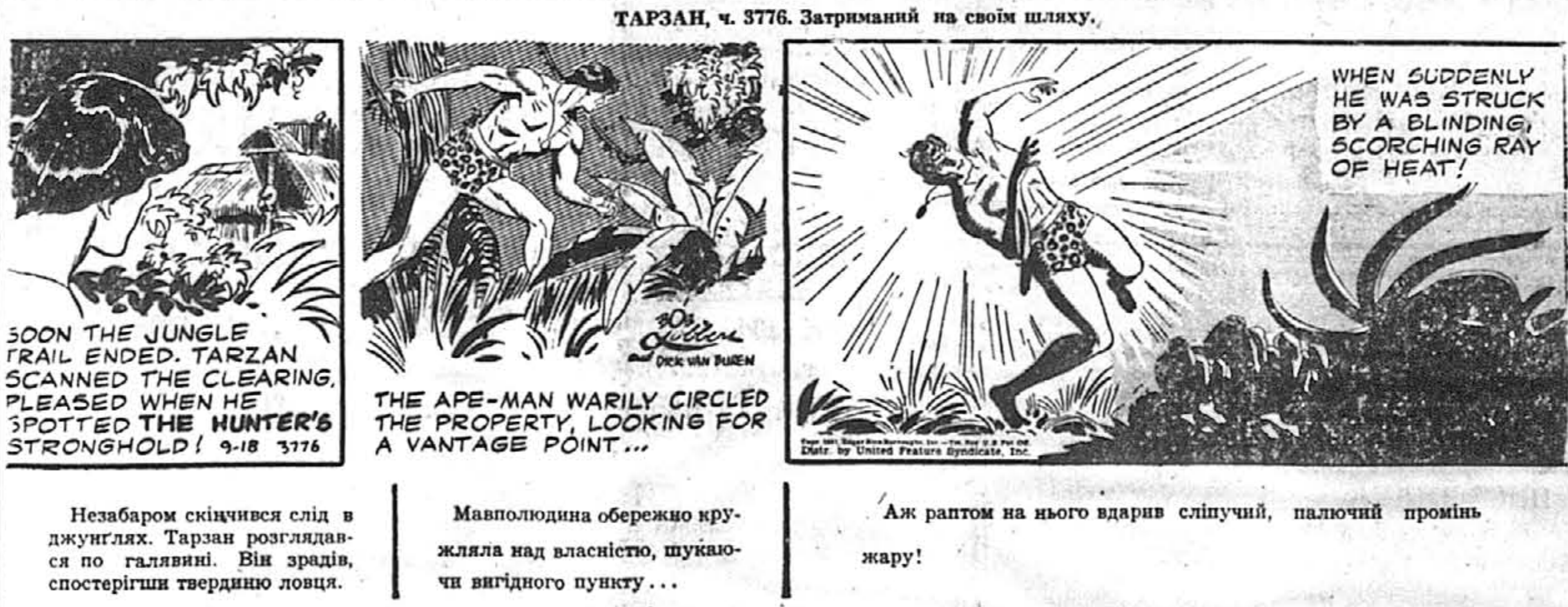
Посмертні Згадки

МАРІЯ КЛАДКО, довголітня членка Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 213 У. Н. Союзу в Байон, Н. Дж., померла по короткій недузі 11-го листопада 1956 р. Покійна родилася 1888 р. в с. Дорожів, пов. Самбір, Зах. Україна. До УН Союзу вступила в 1917 р. Оставила в смутку трьох синів Володимира, Петра й Антона, дві невістки і чотири внуки. Похорон відбувся 15 листопада з погребового заведення при участи родини, членів і знайомих до української католицької церкви Пр. Діви Марії, а відтак на Голи Нейм Цвинтар в Джерзі Сіті. — В. Й П.!
А. Басараб, секр.

ЯКІВ ЯГОДЗИНСЬКИЙ, довголітній член Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 52 УНСоюзу в Голійок, Масс., помер 11-го листопада 1956 в 75 р. життя. Покійний походив зі села Новосілка, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Софію, двох синів Павла і Івана, дочку Анну, зятя і 4 внуки і дальшу рідню. Похорон відбувся 16-го листопада при участі Рідні, Членів і Знайомих, відпроваджено на вічний спочинок на цвинтар. — В. И. П.!
Д. Хрупалик, секр.

ГРИГОРІЙ ЮРКІВ, довголітній член Відд. 211 УНСоюзу в Стейплетон, С. Ай., Н. Й., помер 5. листопада 1956 на 61 р. життя. Покійний походив з с. Дібринів, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку жінку Пелагію, сина Петра, 2 дочки Гелену і Юнес, зятів і 4 внуки. Похорон відбувся 9-го листопада з дому жалоби при участі членів Відд. Родини, Кревних та Знайомих до укр. кат. церкви Пресвятої Тройці а відтак на цвинтар St. Mary Cemetery, S. I., N. Y. — В. И. П.!
Т. Соколовський, секр.

ТАРЗАН, ч. 3776. Затриманий на своїм шляху.

Незабаром скінчився слід в джунглях. Тарзан розглядався по галявині. Він зрадів, спостерігши твердиню ловця.

Мавполюдина обережно кружляла над власністю, шукаючи вигідного пункту...

Аж раптом на нього вдарив сліпучий, палючий промінь жару!